

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógia Szak

Szakdolgozat

Készítette: Vaskó Csilla

Kaposvár

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógia Szak

A filmek bevonása az oktatásba
A Vuk című mű megismerése a mesefilm segítségével

Konzulens: Dr. habil Kovács Zoltán

tanszékvezető, egyetemi docens

Készítette: Vaskó Csilla

NK: LQ81SR

**Neveléstudományi Intézet/Gyógypedagógiai
Tanszék**

Kaposvár

2023

Tartalom

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK:	5
BEVEZETÉS	6
A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA	6
I. A CÉLKITŰZÉSEK	7
I.1. A helyzetkép	7
II. A FILMRŐL ÁLTALÁBAN	8
II.1. A film születése	8
II.2. A filmelemzés szempontjai és módszerei	9
II.3. A filmek és a pszichológia	9
II.4. A filmek bevonása az oktatásba	10
III. AZ ALAPMŰ: FEKETE ISTVÁN VUK CÍMŰ REGÉNYE	14
III.1. A műről általánosságban	14
III.2. A <i>Vuk</i> , mint mesefilm	14
III.3. A <i>Vuk</i> , mint üzleti fogás	16
IV. A VUK FELDOLGOZÁSI MÓDJAI, BEVONÁSA A NEVELÉS ÉS OKTATÁS FOLYAMATÁBA	17
IV. 1. A film cselekményvilága	17
IV. 2. A <i>Vuk</i> az óvodában	18
LV. 3. PROJEKTTERV: A FILM TANÓRAI FELDOLGOZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI	21
V. KÉRDŐÍVEK	26
V.2. A filmek az oktatásban	27
V. 3. A <i>Vuk</i> című mesefilm bevonása az oktatás-nevelés folyamatába	32
ÖSSZEFOGLALÁS	41

SZAKIRODALOM:	42
NYILATKOZATOK:	43
MELLÉKLETEK:	45
1. számú melléklet:	45
2. számú melléklet:	46

Táblázat- és ábrajegyzék:

1. ábra: Vuk, mint márkanév	16
2. ábra Vuk és Így.....	25
3. ábra: Milyen intézményben dolgozik?.....	27
4. ábra: Válaszadók végzettség szerinti megoszlása.....	27
5. ábra: Válaszadók által tanított tárgyak.....	28
6. ábra: IKT eszközök használatának gyakorisága a válaszadók körében	28
7. ábra: IKT eszközök megoszlása	29
8. ábra: Filmek alkalmazásának gyakorisága.....	29
9. ábra: Filmes oldalak használata	30
10. ábra: Végzettség szerinti megoszlás	32
11. ábra: Vuk megismerése évfolyamok szerint.....	34
12. ábra: Tantárgyak szerinti megoszlás a Vuk esetében	35
13. ábra: Vuk megismerésére szánt idő	35
14. ábra Vuk olvasónapló fotók.....	36
15. ábra: Olvasónapló készítése arány.....	36
16. ábra: Előzetes ismeretek a Vuk vonatkozásában	37
17. ábra: Fekete István műveinek ismerete.....	37
18. ábra: A film élvezhetősége	38
19. ábra: A film érthetősége a gyermekek számára	38
20. ábra A film nyelvezete.....	39
21. ábra Élmének, benyomások.....	39
22. ábra Alternatív feldolgozási módok.....	40
23. ábra Állatszereplők ismerete	40

Bevezetés

A témaválasztás indoklása

Az oktatás területén eltöltött több mint tíz év alatt egyre inkább azt tapasztaltam, hogy a gyerekek az évek előre haladtával egyre kevésbé szeretnek olvasni. A magyar irodalom tantárgy viszont elképzelhetetlen hosszabb-rövidebb regények olvasása nélkül. Számos regény létezik filmváltozatban is. Ezt sokkal könnyebben befogadják a diákok.

Az oktatás jelen helyzetének viszontagsága, a már-már puszkaporosnak nevezhető helyzet is elég nagy terhet ró a pedagógusokra. Sajnos kevés a pozitív visszajelzés, ami erőt ad a mindennapokhoz, a tanár sok esetben hamisan érezheti azt, hogy amit csinál, az nem jó. Ez ugyanis nem feltétlenül igaz, a környezet és a társadalom változásai nagyban meghatározzák, hogy milyen módon lehet megszerettetni a diákokkal az olvasást, miképpen lehet egy-egy történetet megismertetni és feldolgozni. Napjainkban az olvasás sajnos háttérbe szorult, s előnyben vannak a filmes feldolgozások.

Ezek természetesen teljesen más élményt adnak, mint az adott mű írott változata. Sok esetben igen fontos részletek vesznek el, amelyek egyáltalán nem lényegtelenek az egész mű teljesebb megértése szempontjából. Másrészt vannak olyan filmes adaptációk is, melyek sikeresebbek lettek, mint az írott változatuk. Minden filmverzió kicsit az alkotója szemszögéből láttatja az eredeti történetet. A szereplők karaktere pedig szintúgy formálódhat az eredeti, író által megálmodott karakterekhez képest, míg olvasott formában a befogadó ad hozzá önmagából.

Munkám során – földrajzot tanítottam évekig – szívesen használtam filmeket a tanórákon. Sokkal több információt lehet a látottakból nyerni, mintha csak a leírtakat elolvassa a diák, vagy, ha csak beszélgetünk róla. A filmek egy másik érzéket is bevonnak a tanulási folyamatba, mégpedig a látást. Az ember vizuálisan magas hatásfokkal képes elsajátítani dolgokat.

Kíváncsi voltam arra is, hogy milyen gyakran használnak a pedagógusok filmeket a munkájuk során. Illetve miként vélekednek egy konkrét filmnek az oktatás-nevelési folyamatában való szerepéről, lehetséges alkalmazási módjairól.

I. A célkitűzések

I.1. A helyzetkép

Alapvetően két kérdéscsoportot szeretnék vizsgálni a dolgozatom elkészítéséhez. Az egyik, hogy a filmek milyen mértékben vannak jelen az oktatás-nevelésfolyamatában. A másik kérdéskör pedig egy konkrét filmre vonatkozik.

A filmek esetében a korosztály és iskolatípus is szélesebb réteget jelent. A konkrét film esetében is nehezen meghatározható a korcsoport, mivel az általam választott regény és a filmes adaptációja nem tartozik a kötelező irodalmak közé. Elsődlegesen az alsós korosztály a célközönség. Viszont speciális iskolák esetén a korcsoport még kevésbé meghatározható, mivel egy-egy tanulócsoport haladási tempója nagyban eltér a többségi iskolákban tanuló kortársak tanulási és haladási tempójától.

A mai iskolások sajnos nagy hányadának sok-sok dologra fel kell hívni a figyelmüket, milyen szempontból, mire figyelve nézzék a filmet. Meg-megállítva, akár visszaneézve egyes részeket, érhetjük el, hogy a megértés a lehető legteljesebb legyen. Kérdéseim online kérdőívek formájában kerültek feltöltésre több pedagógus csoportba. A csoportok nagy létszáma miatt bizakodtam, hogy nagy darabszámú kitöltött kérdőív fog rendelkezésemre állni, melyből reális képet kaphatok a film megismerésének és feldolgozásának módjairól. A filmekre általánosságban vonatkozó kérdőívet 35 fő töltötte ki, míg a *Vuk* filmhez kapcsolódó kérdőívre 50 kitöltés érkezett.

II. A filmről általában

II.1. A film születése

Az első kamerákat az 1880-as évek környékén találták fel, ezt az időszakot nevezhetjük a film születésének. Néhány évvel később pedig már a mai mozi elődjéről is voltak hírek. Kezdetben még csak néhány képkockát rögzítettek másodpercenként, fekete-fehér jelekkel, hang nélkül. Gyors fejlődés volt megfigyelhető a filmiparban, az 1920-as évek első felében Németországban három mérnök már hangosfilmet alkotott. 1930-ban pedig az első magyar hangosfilm is megszületett, *Kék Bálvány* címmel. Majd ezt egy nagy szórakoztató klasszikus, máig ismert film, a *Hippolit a lakáj* követte. 1934-ben pedig a *Me-seautó* című film következett. Mindkettő hatalmas sikereket ért el, mindkettőnek született évtizedekkel később egy újragondolt változata. Majd sorban készültek az egész estés, szórakoztató és drámaibb tartalmú filmek. Közös vonásuk volt ugyanakkor, hogy erősen politikai töltetűek voltak. Ennek oka, hogy az előállítás költségeiben nagy részt vállalt az állam. Így a filmek gyakorlatilag egy sémára készültek.

Ebből a sematizált keretből Fábri Zoltán 1955-ös *Körhinta* című filmje lép ki valamelyest, majd a *Hannibál Tanár Úr*. Az 1960-as évek elején némi visszaesés jellemezte a hazai filmipart. De rövid idő elteltével magára talált. A méltán oly híres Oscar-díjat is ekkor született film kapta: a *Mephisto*, Szabó Imre rendezésében. Az évtized másik neves filmes szakembere Jancsó Miklós volt, akit a *Szegénylegények* és a *Csend és kiáltás* című filmek nemzetközi szinten is ismertté tettek. A rendszerváltásig tartó, bő két évtizedben aztán számos sikeres és ismert magyar film született, főként dokumentum- és animációs filmek. A korabeli 2,3 milliós nézői csúcs is egy animációs filmhez kapcsolódik, ez a *Vuk*, Dargay Attila rendezésében.

A rendszerváltást követően a filmipar óriási változáson ment keresztül. Az állami befolyás csökkent, szinte teljesen megszűnt. Szabadpiaci árakkal és keretek között, szabadabban dolgozhattak a filmesek. A közönségfilmek uralták a piac jelentős hányadát. A 2000-es években a filmipar nemzetközi szinten is ismert szakembere tért vissza hazánkba: Andy Vajna. Sok-sok év után újra Oscar-díjjal gazdagodott a magyar filmgyártás, a *Saul fiával*, mely Nemes Jeles László nevéhez fűződik. ¹

¹ <https://www.kepagepben.hu/filmkultura/a-magyar-film-tortenetenek-vazlata/> (2022.10.18.)

II.2. A filmelemzés szempontjai és módszerei

Egy filmet számos oldalról meg lehet közelíteni. Sok-sok szempont szerint lehet elemezni, aszerint, hogy milyen célból történik a vizsgálata. Indulhatunk történelmi oldalról közelítve: ilyenkor a nézőnek bizonyos információk birtokában kell lennie, tudnia kell, mely korban játszódik a történet. Egy másik megközelítési mód arra kíváncsi, hogy milyen esztétikai elemeket alkalmaz, ki a célközönség. Ez sok dolgot megszab: nyelvezet, szóhasználat, sugallt és rejtett tartalom. De egy filmhez közelíthetünk a gondolati tartalom, a mondanivaló oldaláról is, arra kérdezve, hogy milyen műfajú a film: krimi, dokumentumfilm, életrajzi mű, vígjáték, oktató film (és még számos kategóriát lehetne felsorolni).

Filmelemzőnek sem kell lenni ahhoz, hogy a cselekményt vizsgáljuk meg alaposabban: jelek, szimbólumok szerint, milyen a dramaturgiai és szerkezeti felépítése. Akár összehasonlító elemzést is készíthetünk egy-egy film és a forgatókönyve elemzésével. Vagy éppen az irodalmi művek feldolgozása esetén: milyen módon sikerült az adott irodalmi művet filmvászonra adaptálni. Rendezői eszközök felsorolása, rendezői stílus szerint is lehet vizsgálni egy filmet, de ehhez már szakmai tudással kell rendelkezni.

II.3. A filmek és a pszichológia

A pszichológia olyan tudomány, illetve tudományág, melynek középpontjában az emberi viselkedés, a mentális folyamatok és a környezettel való kölcsönhatást vizsgálata áll.

A pszichológia és a filmek szorosan összekapcsolódnak egymással, hiszen minden film valamiféle hatást, érzést vált ki a nézőből. A filmkészítők, a rendezők tudatosan alkalmaznak bizonyos elemeket a várt hatásmechanizmus elérése érdekében. Persze nagymértékben befolyásolja az egyén értelmi és érzelmi intelligenciája azt, hogy mit vált ki a mű a nézőből: mennyire képesek befogadni a lelki jelenségeket, átélni vagy éppen beleélni, beleérezni magukat a filmben látott szituációkba. S a filmek beindíthatnak akár bizonyos lelki folyamatokat is, cselekvésekre ösztönözhetnek.

Olyan filmek vagy épp olyan nézők is vannak, ahol a fent említett folyamatok nem indulnak be, tulajdonképpen semmiféle reakciót nem vált ki a film megnézése a nézőből, nincs rá hatással. Gyakorlatilag csak időeltöltés volt, mondanivaló és élmény nélkül.

A világon számtalan kisebb és nagyobb filmgyár létezik. Közülük világszerte is ismert az 1920-as évektől meghatározóvá vált Hollywood, ami a mai napig talán mind közül a legkiemelkedőbb. Az Amerikai Egyesült Államok területén, Los Angelesben található komplexum sokakat vonzott az elmúlt évszázadban is a siker, a csillogás és a pénz reményében, de csak a próbálkozók töredékének sikerült ismertté válni, vagyis sztár szerepben tündökölni. A szerencsét próbálók élete megváltozott, kié így, kié úgy. Volt, aki a kudarcot nem tudta elfogadni, de olyan is volt, aki a gyorsan jött sikerekkel, az ismertséggel nem tudott mit kezdeni és romba dőlt az élete. Jól látszik, hogy a sztárság, mint szinte minden dolog, kétoldalú fegyver. Számos előnye mellett lélekromboló is lehet. A sztárok rajongói követik példaképüket, imádottjukat és egy téves, hamis, valótlan képet látnak, így akár az ő jellemük is deformálódhat. Negatív hatással lehet rájuk. Egy elképzelt, idealizált világot építenek föl maguk köré, kiszakadnak a valóságból és ezáltal csak egyre mélyebbre és mélyebbre süllyednek.²

II.4. A filmek bevonása az oktatásba

„Semmi sem állandó, csak a változás maga.”

Hérakleitosz

Amint Hérakleitosz mondatából is látszik, folyamatos változás vesz körül bennünket és ezekre a változásokra, ha akarunk, ha nem reagálnunk kell, követnünk kell. A nevelési intézményekbe lépő gyermekek is mind-mind mások. A már jól bevált, régi módszereken is kell újítani, még jobbak legyenek, a kor kihívásainak megfelelőek. A mozgásban lévő és egyre csak gyorsuló világ folyton növekvő mennyiségű ingerrel halmazza el a gyermekeket. Talán nem túlzás azt mondani, a mai kor gyermekei a kütyük gyermekei. A digitalizáció napjainkban egyre nagyobb teret nyer, előnnyel és hátránnyal egyaránt. Már jó ideje az oktatásban is jelen van a digitalizáció, és egyre nagyobb szerepet kap. Nekünk,

² <https://mediamania.gportal.hu/gindex.php?pg=14408182&nid=5398184>
(2022.10.18.)

pedagógusoknak a feladatunk a benne rejlő számtalan élmény és érték kihasználása és ennek megmutatása a gyermekek számára is.

Az oktató kisfilmek, a digitális tankönyvek, az online felmérők és a virtuális tantermek adta lehetőségek igazán nagy szerepet kaptak az elmúlt évek során, amikor is egy alig ismert fogalom, a digitális oktatás berobbant. Mind a pedagógusoknak, mind a gyermekeknek is gyakorlatilag órák leforgása alatt kellett az újonnan kialakult helyzetre reagálni. Az elképzelés jó volt, de saját tapasztalat is azt mutatta, sajnos sok gyermek óriási hátránnyal indult ebbe az új térbe. Eszközök nem álltak rendelkezésükre, vagy több gyermekre jutott egy számítástechnikai eszköz. A kreativitás itt kellett csak igazán.

Magyarországon nagyon korán, már az 1900-as évek elején jelentek meg az oktatófilmek. Európában elsőként jelent meg a film az oktatásban intézményesített formában. A magyar filmtörténet hőskora is erre az időre datálható, és ebben az időben alapították meg a Pedagógiai Filmgyár Rt-t. 1924-ben Klebelsberg Kunó, az akkori vallás- és közoktatásügyi minisztere Magyarországnak elrendelte a kötelező filmoktatást az iskolákban. Ez a gyakorlatban havi egyszeri kötelező mozilátogatást jelentett a 6 és 18 év közötti diákok számára, és olyan filmet kellett megnézniük, ami a tananyagukhoz kapcsolódott. Az elgondolás jó volt, de még kiforratlan. Sok helyen nem volt technikai háttér ehhez és a filmek köre is szűkös volt.

A következő lépés 1929 volt. Amikor is a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM) létrehozta a Kultúrfilm Osztályt. Majd ugyanebben az évben Magyarország csatlakozott egy nemzetközi szervezethez, a Római Nemzetközi Oktatófilm Intézet Szövetségéhez. A kormány igyekezett minden tőle telhetőt megtenni, hogy az oktatófilmek a lehető legtöbb diákhoz eljussanak.

1934-ben Hómann Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a VKM-on belül létrehozott egy ún. oktatófilm kirendeltséget, mellyel pénzügyi háttérét rendezték az oktatófilm gyártásnak. Beszédes számadat, hogy 1939-ben 51 oktatófilm készült itthon, míg ekkoriban Svédországban csak évi 2-3 film. Az országos lefedettség oktatófilmekkel csaknem teljes volt 1943-ra középiskolák tekintetében. A VKM oktatófilm kirendeltsége 1948-ban, a háborút követően megszűnt.³

³ Rédey, Soma (2010): *Egy műfaj születése: Oktatófilmek az 1930-as években Magyarországon*. In: A természettudományok, a technika és az orvoslás története a fogyasztó szemével p. 90-95.

Az 1990-es években az oktatásügyi kiadványokban sorra jelent meg az IKT rövidítés, melynek jelentése: információs és kommunikációs technológia. Ez nem csak a filmeket, hanem egy sokkal szélesebb palettát jelent. Ide sorolhatjuk a számítógépeket, laptopokat, tableteket, digitális táblákat és egyéb informatikai eszközöket. Itt már adott volt a technikai háttér, de nem fektettek akkora hangsúlyt a filmekre, mint a háború előtti időkben.⁴

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) 1995-ös megjelenése hozta vissza újra a filmoktatást az iskolák világába. Mozgóképkultúra és médiaismeret néven önálló tantárgyként jelent meg.⁵

Napjainkban teljesen szabad a döntés, hogy a pedagógus alkalmaz-e filmeket vagy sem a munkája során. De az bizonyított tény, hogy az emlékezetünkben azon információk maradnak meg tartósan, amiket nem csak hallunk, hanem látunk is. Ha ezt cselekvéssel egészítjük ki, még hosszabb ideig tartó hatást érünk el. Ahogy Konfuciusz fogalmaz:

*"Amit hallok, azt elfelejtem,
amit látok, arra emlékszem,
amit csinálok, azt tudom is."*

A filmek alkalmazása, a filmes oktatás eredményessége sok dologtól függ: a pedagógus filmekhez való viszonyától, az adott diákok, diákcsoportok előzetes ismereteitől és nem utolsósorban a képességeiktől. Több kutatást végeztek, hogy mennyire hatékonyak a filmek az oktatás során. Egyértelműen látszott, hogy a tanórába szervesen beépített filmek és tartalmuk a hosszútávú emlékezet terén közel kétszer olyan hatékonyak, mintha csak szóban hangzottak volna el. De önmagukban a filmek kevesek, a megfelelő hatékonyság eléréséhez szükséges a tartalmas pedagógiai munka hozzáadása is. „Bármely korú gyerekeknek készül is a film, nem helyettesíti, csak segíti a tanítást, így ez utóbbira is kell időt hagyni.”⁶

Kísérletekből jól látható, hogy a gyenge vagy közepes tanulók azokból a filmekből profitálnak a legtöbbet, amik kis egységekre bontják a tananyagot és a lényegre

⁴ Czédliné Bárkányi Éva (2013.): *IKT eszközök használata az oktatásban*. In: Karlovitz János. Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferencia, p. 32.

⁵ Hartai László (2016): *Újra válaszúton a mozgókép- és médiaoktatás?* In: Neveléstudomány, p: 5-28.

⁶ Takács, Viola (1992): *"Tudományos? Fantasztikus!"* In: *Iskolakultúra* 2.20 (1992): 64-65.

törekkszenek, ehhez egy lassabb feldolgozási tempó társul. Vagy éppen a filmek olyan tudati műveleteket helyettesítenek, amiket a diáknak önmagának kéne elvégeznie.⁷

Számos tananyaghoz kapcsolódó film érhető el hosszabb ideje valamiféle adathordozón, illetve online is. Ezek száma egyre csak bővül. A Nemzeti Filmintézet (NFI) indította el az Alapfilmek projektet és mellette a Klassz programot. Céljuk, hogy főként a magyar alkotások egyre inkább beépüljenek az oktatásba. Több filmhez segédanyagokat is készítettek már.

Ezen filmek nem csak az irodalom órán jelentenek nagy segítséget, hanem gyakorlatilag az összes tárgyhoz, témához találunk jól használható dolgokat. Látványosabbá, könnyebben érthetővé és elsajátíthatóvá téve az elsajátítandó ismereteket.

⁷ Miltényi, Miklós (1995): *Az oktatási célú film hatékonyságának összetevői*, In: *Iskolakultúra* 5.23 p: 98-101.

III. Az alapmű: Fekete István *Vuk* című regénye

III.1. A műről általánosságban

Először 1940-ben jelent meg, a *Csí* című gyűjteményes kötetben. Majd önálló kiadásként 1965-ben látott napvilágot. Fekete István tollából több olyan ifjúsági regény született, melynek főszereplője egy állat volt. Mint a Kele, a gólya; Hú, a bagoly; Bogáncs, a kutya; Lutra, a vidra. Legismertebb mind közül a *Vuk* lett, talán amiatt, hogy ennek a műnek készült filmváltozata is, mely mozisiker volt 1981-ben.

A *Vuk*, Fekete István műve nevezhető állatregénynek, ifjúsági műnek, de akár fejlődésregénynek is. Az, hogy ki hogyan közelíti meg, nagyban függ attól, hogy mely életkorban találkozunk a művel. Gyermekkorban az állattörténet a helyes meghatározás, de érettebb gondolkodással, felnőttként olvasva sokkal mélyebb dolgok, gondolatok rajzolódnak ki, mint egy mesetörténetből.

A főszereplő *Vuk*, a kisoroka, akivel árva kölyökként ismerkedünk meg, majd a felnőtté válás rögzös útját járhatjuk be vele, a történet végén pedig egy felnőtt, gondoskodó családfővé érett, felnőtt rókától búcsúzunk. A műben az állatok emberi jellemvonásokat kapnak, s ez segít átélni azt, hogy miként látnak minket, embereket. A róka mint fő karakter érdekes választás. Egyszerre üldözött és üldöző. Története csodásan ábrázolja a tájat, a természetet, a környezetet.

Az írott mű első feldolgozása egy rádiójáték volt, még 1980-ban, írója Szabó Éva. 1981-ben készült el a Dargay Attila-féle filmváltozat, melyet megelőzött a szintén Dargay Attila által megrajzolt képregény 1972-ben. Majd 1982-ben megjelent hanglemez formájában is. Egy nagyobb szünet után, 2006-ban aztán hangoskönyv formájában is találkozhattunk *Vuk* történetével.

III.2. A *Vuk*, mint mesefilm

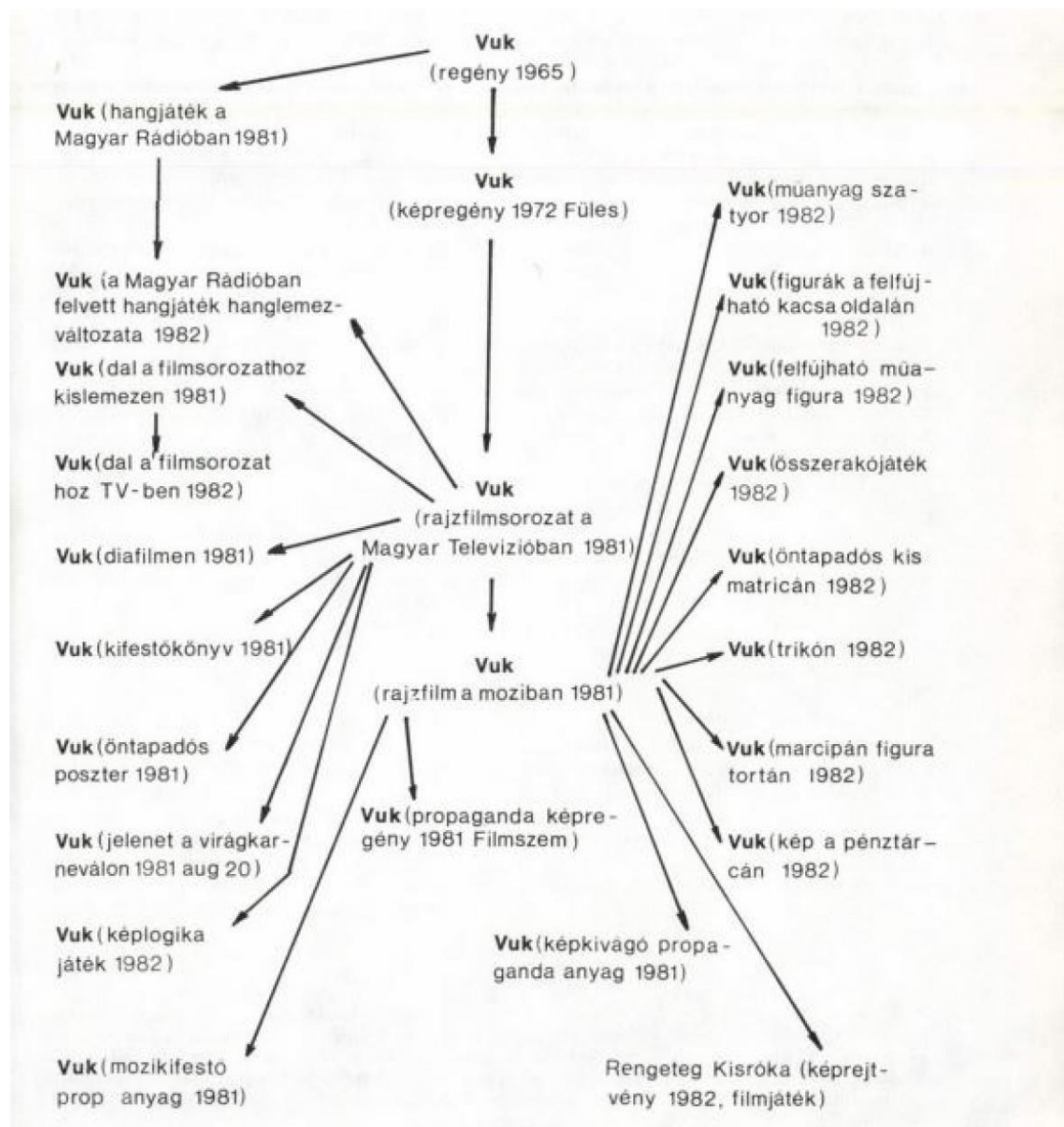
Egész estés filmnek nevezték elkészülte idején, összesen egy és negyedóra időtartamú. Többnyire az írott változatot követi, kisebb eltérésekkel; hol elvett az alkotó, hol vidámabb dolgokat csempészett bele a filmbe.

A film alapjául szolgáló írásos mű szélesebb körben elismert alkotás, mellyel a diákok elsősorban irodalom óra keretein belül, afféle kötelező olvasmányként ismerkednek meg. A speciális iskolákban viszont vannak olyan tanulócsoportok, akiknek az olvasás mint élmény nem adatik meg. Vagy olyan nehezen és lassan képesek olvasni, hogy a klasszikus értelemben vett szöveg- vagy műelemzés nem jöhet szóba. Számukra tökéletes választás a filmváltozat, mely számtalan feldolgozási módra lehetőséget nyújt. Több tantárgyhoz bevonható, nem csak az irodalom terén, hanem a környezetismeret, a technika, etika vagy a rajz órán egyaránt lehet vele foglalkozni. Akár projekthét keretén belül. Nagyon kellemes és hasznos napközis foglalkozást is lehet tartani a *Vuk* adta lehetőségek kihasználásával. Lehet készíteni bábjátékot egy-egy kiragadott pár perces részből, plakátot vagy képregényt rajzolni. A lehetőségek sora végtelen, csak a kreativitás és az eszközök adta lehetőségek szabnak határt.

Egyre növekszik a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók száma az integráló iskolákban is. Több évet tanítottam integráló intézményben és kevés kivétellel az olvasható a pedagógiai szakszolgálatok által kiállított szakértői véleményekben: szókincsbővítés. Az írásos forma megértése sokkal nehezebb ezen tanulók számára. Viszont, ha képi, vizuális formával támogatva ismerkednek meg a történettel, az könnyebben válik érthetővé számukra. Sajnos egyre kevesebb az olyan tanuló, akitől azt hallottam, hogy szívesen olvas.

III.3. A Vuk, mint üzleti fogás

Már korábban a munkám során is találkoztam a Vuk meséhez kapcsolódó játékokkal, fejlesztő füzetekkel, foglalkoztatókkal, így negyven évvel a film bemutatása után is. (1. sz melléklet) Az 1980-as évek elején a film óriási mozsiker volt és a hozzá kapcsolódó termékek köre is hatalmas volt akkoriban. Ezt az alábbi táblázat jól átláthatóan mutatja:

1. ÁBRA: A VUK, MINT MÁRKANÉV

Kép forrása: https://konyvesmagazin.hu/bookline_kids_gyerek/vuk_evfordulo.html (2023.04.24.)

Sőt, még napjainkban is számos Vuk-os termék kapható. Ilyenen például, a teljesség igénye nélkül: a memóriakártyák, színezők, puzzle-ek (1. sz melléklet), foglalkoztatók, bábok.

IV. A Vuk feldolgozási módjai, bevonása a nevelés és oktatás folyamatába

IV. 1. A film cselekményvilága

A kommunikációnak köszönhetően az emberek már évezredek óta meséltek egymásnak történeteket. Ez kézenfekvő, egyszerű dolognak tűnik, ám mégis óriási jelentőséggel és értékkel bír. A régi időről a történetmesélés által emlékek sora maradt ránk. A történetek kiegészültek zenei kísérettel és mozgással. Az idő előrehaladtával színesedett, bővült az eszközkészlet. A technikai fejlődés pedig óriási lépést jelentett: a fotók és a filmek marandók, visszanevezhetők, szélesebb réteghez eljuttathatók. "A film a legfontosabb közvetítő a klasszikus elbeszélőformák és a modern digitális médiában alakuló, fejlődő narrációs lehetőségek között."⁸

A dolgozatom központi figurája, Vuk és az ő története sokkal több, mint egy mese-film. Számos nézőpontból megközelíthető. Az adott korosztály értelmi és érzelmi befogadóképességének megfelelően számtalan módon feldolgozható, bevonható az oktatás-nevelés folyamatába.

A mesék olyan csodás világot teremtenek, amiben az egyensúly a végére mindenképp helyreáll. A mesék központi szálai általában a hétköznapi életből valók, az emberi kapcsolatokról szólnak. Tapasztalatokat közvetítenek, és ezáltal segítenek átélni olyan szituációkat, amiket az életben nem lenne más mód modellezni.⁹

Az ovis korosztály, az alsós gyermekek vagy a speciális igényű tanulók esetében is segítő ötletek sokaságát rejti magában a Vuk.

A filmben nagyon látványos a színekkel, a fényekkel való „játék”, az ábrázolásmód, ami a hangulat felerősítését szolgálja. Amint a nappalok és éjszakák váltakoznak, ezt a változást követik a történések és események is. A nappali fény, napsütés, kellemesebb, megnyugtatóbb zenei aláfestésű részekben pozitív események dominálnak.¹⁰ Az éj

⁸ Kovács András Bálint (1997): *Film és elbeszélés*. Budapest, Korona Kiadó. 8. p.

⁹ Szombathelyiné Dr. Nyitrai Ágnes (2010): *Mesékből sarjadó kompetenciáink*. In: Kapocs. 9. évf. 2. sz. 1-19.p

¹⁰ Szilágyi Gábor (1995): *A film fogalma*. Budapest, Magyar Filmintézet. 60-64. p.

sötétje alatt a zene is a legtöbb esetben félelmet, riadalmat keltő, baljós hangzatú. Ezen részekben negatív, szomorú eseményeknek lehetünk tanúi.

Érdekes és elgondolkodtató az a kérdés, hogy miért épp egy róka lett ennyire népszerű? Hogy lehet, hogy egy ragadozó állat és az ő kicsinye ennyire pozitív képben díszel? Talán az árvaság ténye, az egyedül maradó, ártatlan kölyök túlélése és a film során végig a pozitív értékeket képviselő mivolta, segítő és jószívű lelke miatt kedvelhette meg a közönség.

A filmben több olyan esemény történik, ami tökéletes lehet a mindennapjaink történéseinek szemléltetésére. Hogy mit emelünk ki belőle, mit vonunk be a munkánkba, attól függ, mi a cél és ki a célközönség.

IV. 2. A Vuk az óvodában

A kisgyermek a világot még a saját szemszögükből tudják csak értelmezni, teljesen egocentrikus a világnézetük. Ez a mese könnyen érthető számukra, ugyanis a film a kis Vuk nézőpontjából láttatja a világot a nézővel.

Az óvodás korú gyermekek életében nagyon fontosak az érzelmek, szinte teljes mértékben érzelmek vezéreltek. Vagyis, ha hatni szeretnénk rá, befolyásolni a tetteit, cselekvéseit, akkor az érzelmekre kell hatnunk. Bár ebben a korban érzelmileg igen labilisak, a szélsőséges hangulatingadozások sem ritkák.

A legtöbb gyermek esetében az elsődleges szocializációs színtér az óvoda. Itt alakulnak ki az első érzelmeken alapuló kapcsolatok. Kötődnek az óvodapedagógusokhoz, a dajkákhöz, a társaikhoz. A legtöbb kisgyermek itt éli meg az első társas konfliktust is.

A *Vuk* mesefilm bizonyos részei, jelenetei tökéletes szemléltetései lehetnek az érzelmekről való beszélgetésnek. Tulajdonképpen a valós hétköznapiakat ábrázolja a rókák szemszögéből. Az életben ez ugyanígy zajlik, váltakoznak a nyugodtabb és zaklatottabb időszakok.

A család képével indul a film és azzal is zárul, afféle keretként. Megnyugtató, biztonságot árasztó részek, a harmónia és a nyugalom érzése járja át a nézőt. Mit jelent a család, a kötődés, a biztonság? Ezt tökéletesen szemlélteti a kezdés és a zárás.

Milyen érzés egyedül maradni és milyen, ha valaki a segítségünkre van? A filmben a rókacsalád elpusztítása és a kis Vuk pártfogásba vétele jól ábrázolja ezt. A legtöbb gyermek itt találkozik először a halál tényével. A kicsiny gyermekek a halált nem értik, de mégis kíváncsiak rá. Érdeklődnek, kíváncsiak, mi is a halál? De a szülők többsége hárít, nem szeretne beszélni erről. Ennek egyszerű a magyarázata: óvni szeretné a gyermekét. Ezzel a túlféltelessel éppen az ellenkezőjét váltja ki: ha gyermeke azt tapasztalja, hogy olyan dolog a halál, amiről a szülei sem beszélnek, akkor arra gondol, hogy ez rossz lehet, ettől félni kell. És félni is fog. Ezt a félelmet, szorongást pedig oldani kell.

A szerelem, az összefogás gyönyörűen jelenik meg, amikor Vuk rátalál a simabőrű házánál fogva tartott rókalányra, Ínyre. Gyakorlatilag azonnal jelentkező érzelem, a szerelem lobban fel Íny iránt Vuk felől. Vuk és Karak együtt sietnek Íny kiszabadítására, saját életüket kockáztatva. Tettük jól példázza, hogy összefogással, egymást segítve sok-sok dolog elérhető, megoldható.

Gyönyörűen kirajzolódik az évszakok váltakozása a filmben. Ez alapul szolgálhat az évszakok megismeréséhez is. Az állatközösségen belüli viselkedési formák látványosak, jól ábrázolnak különböző jellemvonásokat. Helyes és helytelen magatartásformák jelennek meg. A vadászat kapcsán pedig át lehet térni az állatvédelem témakörére. Az ember által mutatott magatartás milyenségére. Mi lehet a helyes út, mit lehet tenni környezetünk, vele együtt az állatok védelme érdekében?

A nagycsoportos óvodások számára készítettem egy foglalkozási tervezetet, amit az iskolába készülő gyermekeknek szántam. (2. sz. melléklet) Minden olyan foglalkozásnál, ahol a célcsoportot kisebb gyermekek alkotják, különösen fontos a változatosság. Mint minden foglalkozás estében, itt is kell lennie egy ráhangoló, bevezető szakasznak, ami már kapcsolódik a központi témához. Szerencsés, ha itt valami mozgás, zenei kíséret is megjelenik. Ha a feladatok az írás és számolás köréhez kapcsolódnak, mindenképp kell közben egy lazító rész. Ami szintén mozgás, ének, mondóka legyen. Valami olyan, ami kizökkenti a gyermekeket a kötelezőnek érezhető feladatvégzésből. Ezek után frissebben, jobb kedvvel folytatják a feladatok elvégzését. A levezetés a foglalkozás feladatainak egyfajta összegzése, de eltérő munkaformában kell, hogy megvalósuljon, mint maguk a feladatok.

Egy óvodai foglalkozást is éppúgy, mint egy tanórát, általában 45 perc időtartamra szokás tervezni. Én is így tettem. Bár az, hogy épp meddig jutunk el egy ilyen foglalkozás

estében a feladatokkal, az nagyban függ a gyermekek munkatempójától, terhelhetőségüktől, mennyire élénk a figyelmük, mire fogékonyak. Mindenképpen kell lennie a tarsolyunkban plusz feladatoknak, amiket szükség esetén felhasználhatunk, hogy még hatékonyabb legyen a munkánk az oktatás-nevelés folyamatában.

IV. 3. Projektterv: A film tanórai feldolgozásának lehetőségei

Nem csak egy konkrét tantárgy keretei közt képzelem el a *Vuk* megismerését és feldolgozását, hanem egy projekt keretén belül is. Korábbi, az oktatás terén szerzett tapasztalataim során is azt láttam hasznosabbnak és tartósabb hatású ismeretszerzési módnak, ha komplexen szemléltünk egy dolgot. Párhuzamba, avagy éppen szembe állítani állításokat, ismereteket egymással, több oldalról megközelítve az adott kérdést. Kiegészíteni és összerakni, így lesz kerek egész.

A projektterv elkészítésének első lépése a film részekre osztása legyen. Így könnyebb a részletekre is figyelni, egyszerűbb egy mozdulatnak, szónak, jelenetnek az értelmezése és alapos megismerése. A filmet napközi keretein belül kell végig nézni. Közös ötletelve, terelgetve a gyerekeket a részekre tagolás mentén.

Részek:

1. A kezdet
2. Vahur, újra a faluban
3. Karak, a támasz
4. Az első zsákmány
5. Nyár
6. Szabadság
7. Aratás
8. Vég és újrakezdés

Részekre osztás – projektterv

Óra-szám	Tevékenység (projekt rész)	Érintett tantárgyak	Fejlesztési területek, kompetenciák	Megjegyzés (módszerek)
1.	Ismerkedés Fekete István-nal. A róka mint állatfaj megismerése	Magyar Környezetismeret Rajz	Szövegértés- és alkotás, szókincsbővítés	Megbeszélés, rendszerezés,
2.	1. rész: A kezdet; filmrész újranézése	Magyar Környezetismeret Rajz	Szövegértés- és alkotás, szókincsbővítés, ok-okozati összefüggések	Megfigyelés, megbeszélés, munkáltatás
3.	2. rész: Vahur, újra a faluban; filmrész újra nézése	Magyar Környezetismeret Rajz Etika	Szövegértés- és alkotás, szókincsbővítés, képzelet fejlesztése, logikai sorok alkotása	Megfigyelés, megbeszélés, munkáltatás
4.	3. rész: Karak, a támasz; a filmrészlet újranézése	Magyar Környezetismeret Technika Rajz Etika	Szövegértés- és alkotás, szókincsbővítés, megfigyelőkészség fejlesztése,	Megfigyelés, megbeszélés, munkáltatás (gyurmából rókák formázása)
5.	4. rész: Az első zsákmány;	Magyar Környezetismeret Rajz	Szövegértés- és alkotás, szókincsbővítés, logikus gondolkodás	Megfigyelés, megbeszélés

	filmrészlet újránézése			lényegkiemelés, következtetés
6.	5. rész: Nyár; a filmrészlet újránézése	Magyar Környezetisme- ret Technika Rajz	Szövegértés- és alkotás, szókincs- bővítés, logikus gondolkodás	Megfigyelés, megbeszélés, lé- nyegkiemelés, következtetés, tevékenykedte- tés (mozaikkép ragasztása nyár témában)
7.	6. rész: Sza- badság; a filmrészlet újránézése	Magyar Környezetisme- ret Rajz Etika	Szövegértés- és alkotás, szókincs- bővítés,	Megfigyelés, megbeszélés, lé- nyegkiemelés, következtetés
8.	7. rész: Ara- tás; a film- részlet újra- nézése	Magyar Környezetisme- ret Rajz	Szövegértés- és alkotás, szókincs- bővítés,	Megfigyelés, megbeszélés, lé- nyegkiemelés, következtetés
9.	8. rész: Vég és újra- kezdés; a filmrész- let újráné- zése	Magyar Környezetisme- ret Rajz Etika	Szövegértés- és alkotás, szókincs- bővítés,	Megfigyelés, megbeszélés, lé- nyegkiemelés, következtetés
10.	Zárás I. Összefogla- lás	Magyar Környezetisme- ret Rajz Technika	Szövegalkotás, gondolatok meg- fogalmazása, ér- zelmelek elmon- dása	Megbeszélés, lényegkiemelés, következtetés, rendszerzés, ta- nulói kiselő- adás,

11.	Zárás II. Összefoglalás	Magyar Környezetismeret Rajz Technika	Szövegalkotás, gondolatok meg- fogalmazása, ér- zelmelek elmon- dása	Megbeszélés, lényegkiemelés, következtetés, rendszeresítés, ta- nulói kiselőadás,
-----	----------------------------	--	--	--

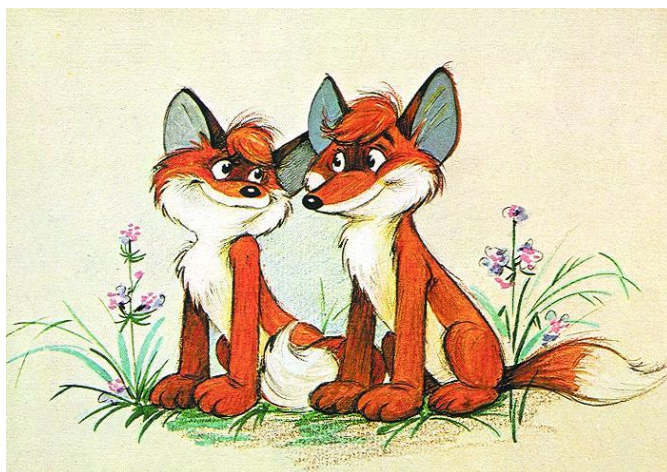
Rajzórakon az egyes részekről képeket kell készíteni csoportmunkában. Minden csoport szabadon választhat technikát: színesceruza, festék, zsírkréta. Ebből egy rövidebb képregény alakul ki. A lényegkiemelés a fontos, a központban a róka család élete és az évszakok, vele együtt az élet körforgása álljon. De akár néhány képsorból álló képregény is készíthető, vagy az egyes részekhez illusztráció.

Technika óra keretein belül a feladat varrás, ragasztás technikájával filc- vagy papírbábok készítése a szereplőkről. Ami jól használható egy csoporton, osztályon belüli, vagy épp egy iskolai rendezvényen megvalósuló bábelőadás kellékeként.

Környezetismeret órára házi/napközi foglalkozáson a róka életét bemutató plakátot kell készíteni montázs technika bevonásával. Élőhelyük, táplálkozásuk, róka családon belüli hierarchiájuk bemutatása. Róka és ember kapcsolata, róka és egyéb vadon élő állatok viszonyának megismerése.

Etika óra keretein belül a család, mint téma a film elején és végén egyaránt szerepet kap. A kölcsönös segítség, a támasz Karak személyében. A magatartás hirtelen változása jól megfigyelhető Sut esetében. Éppúgy, mint a vadon élő állatok viselkedése miként változik, a simabőrű vagy épp a kutyái hogyan élik életüket a szabályok, normák tekintetében.

Az ok-okozati összefüggések feltárása, a problémamegoldó képesség fejlesztése, a sorba rendezések tekintetében a matematikai képességeket is fejlesztik a feladatok.

2. ÁBRAVUK ÉS ÍNY

Kép forrása: <http://misogaeva.weebly.com/bab--rajz--es-animacios-filmek/vuk-tartalom-34> (2023.03.16.)

V. Kérdőívek

Mindkét kérdőív összeállításakor elsősorban „klikkelős” módon megválaszolható kérdéseket tettem fel. Több pedagógus csoportba tettem be név nélkül a kérdőívet. Szándékosan nem csak a gyógypedagógusokat céloztam meg a kérdőívvel, mivel kíváncsi voltam, mennyire elterjedt a filmek bevonása az oktatásban.

Az első kérdőívre – a filmek az oktatásban – 35 válasz érkezett. Több csoportban közzé tettem, a nagy csoportlétszámok ellenére minimálisnak vélem a kitöltési számot. Volt olyan csoport is, ahol az adminisztrátor ki sem engedte a csoportba. Nem értettem a döntését, mivel pedagógiai témájú a kérdőív és pedagógus csoportról volt szó.

A kérdőívre kapott reakciókon elcsodálkoztam és el is szomorodtam. Sajnos nem az építő jellegű kritikát éreztem a reakciókból. Rövidebb, mintegy két napos időtartamban hagytam a csoportokban kérdőívem, ezen idő alatt az első kérdőívre 35, míg a második kérdőívre pedig 50 válasz érkezett. Úgy vélem, ebből már lehet dolgozni.

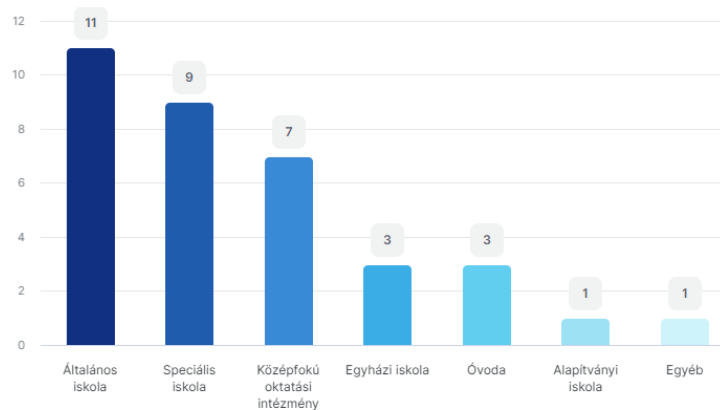
A kioktató, már-már lehülyező mód is előfordult a kommentek között. Úgy vélem, vannak olyan pedagógusok, akik el sem tudják képzelni, hogy sajnos vannak olyan gyerekek, akik soha nem lesznek képesek olvasni, vagy akár beszélni sem. De a látottakat és hallottakat a saját szintjükön értik, érzik. Számukra is kell örömet, kellemes időtöltést biztosítani, iskolai keretek között is. Számukra eme film tökéletes. Látványos, zenés, és még időtartamát tekintve sem hosszú. Több részre osztható, éppúgy, ahogy olvasónapló készítéséhez is a pedagógusok a részekre tagolást alkalmazzák.

V.2. A filmek az oktatásban

1. Milyen intézménytípusban dolgozik?

A legnagyobb számban általános- és speciális iskolák pedagógusai töltötték ki a kérdőívet.

Milyen intézményben dolgozik?

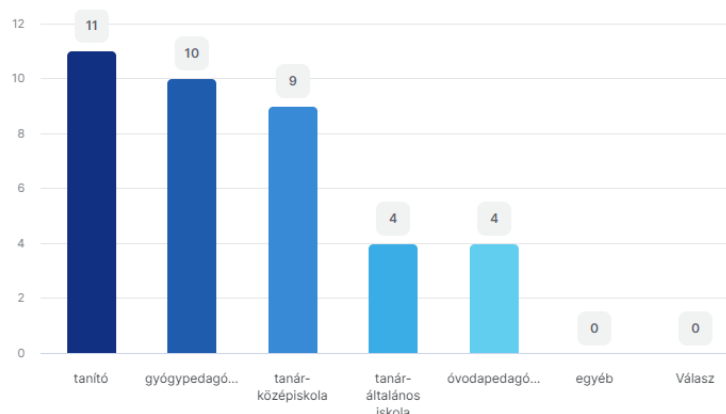
3. ÁBRA: MILYEN INTÉZMÉNYBEN DOLGOZIK?

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

2. Végzettség szerinti megoszlás:

Az előző kérdésre adott válaszok arányait mutatja ez az ábra is, az arány szinte teljesen egyező az előzővel.

Mi az Ön végzettsége?

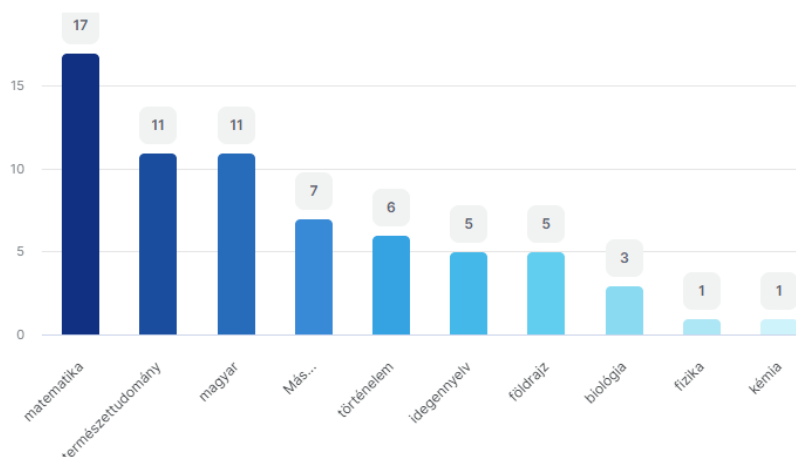

4. ÁBRA: VÁLASZADÓK VÉGZETTSÉG SZERINTI MEGOSZLÁSA

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

3. Tanított tantárgyak szerinti megoszlás a válaszadók körében:

Milyen tárgyat/tárgyakat tanít?

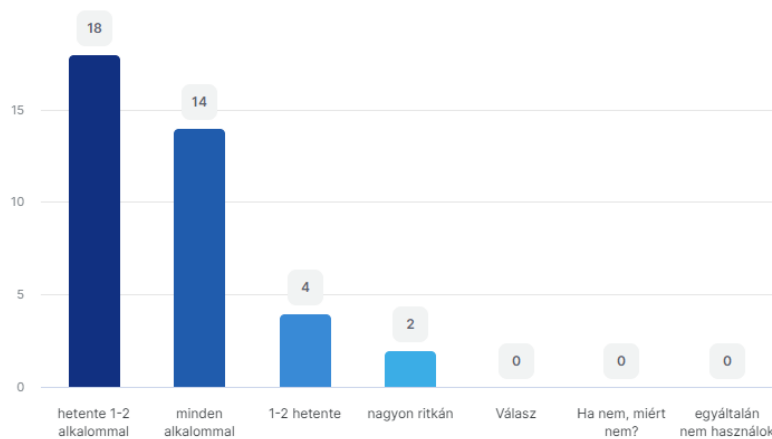

5. ÁBRA: VÁLASZADÓK ÁLTAL TANÍTOTT TÁRGYAK

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

4. IKT eszközök használatának gyakorisága

Milyen gyakran használ IKT eszközöket a nevelés/oktatás során?

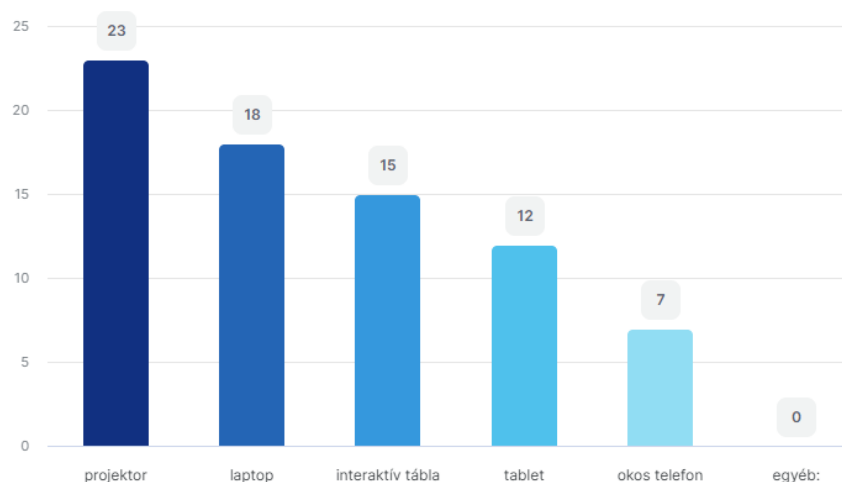

6. ÁBRA: IKT ESZKÖZÖK HASZNÁLATÁNAK GYAKORISÁGA A VÁLASZADÓK KÖRÉBEN

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

5. IKT eszközök megoszlása

Mely IKT eszközöket használja?

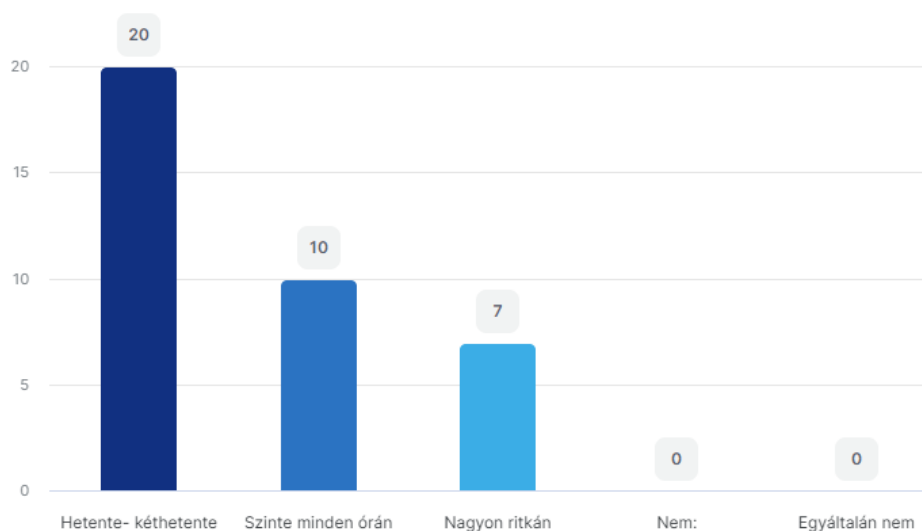

7. ÁBRA: IKT ESZKÖZÖK MEGOSZLÁSA

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

6. Filmek alkalmazásának gyakorisága

Filmeket milyen gyakran alkalmaz a nevelés/oktatás során? Ha nem, miért nem?

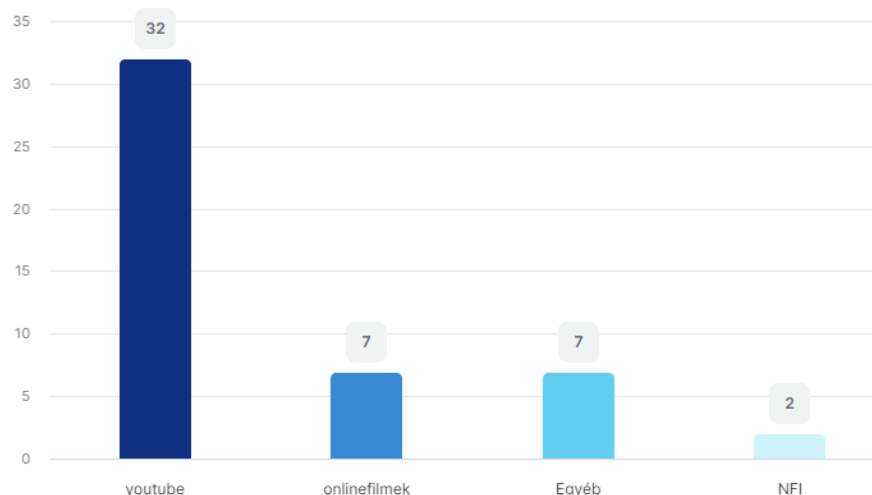

8. ÁBRA: FILMEK ALKALMAZÁSÁNAK GYAKORISÁGA

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

7. Mely filmes oldalakat használják a pedagógusok

Mely filmes oldalakat használja?

9. ÁBRA: FILMES OLDALAK HASZNÁLATA

Forrás: <https://my.surveio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

8. A filmek és az oktatás rövid kapcsolatának kifejtése

Egyetlen negatív vélemény érkezett, de nem fejtette ki a válaszadó, mit ért a negatív alatt. A többi válaszadó kivétel nélkül csakis pozitív dolgokat ír le.

- *Hasznosak a filmeket, a tanult tartalom megerősödik, ha filmen is látják a diákok.*
- *Az alfa generáció filmeken „él”, vizuálisan könnyebben taníthatók.*
- *Egyszerű és könnyen hozzáférhető tartalmak.*
- *Magas volt a kitöltők között a természettudományos tárgyakat oktatók aránya: a természettudományos tárgyak oktatásában különösen fontos a szemléltetés, és mindent sajnos nem lehet bevenni a tanterembe.*
- *A nyelvoktatásban gyakorolni lehet vele a szövegértést, majd mindenféle kreatív feldolgozási mód követheti a szerepjátekoktól a filmkritikáirásig. Etikaórán és osztályfőnökin is meg lehet vitatni társadalmi problémákat vagy különös emberi helyzeteket bemutató dokumentumfilmeket vagy hosszabb-rövidebb játékfilmeket.*

- Óvodapedagógus szemmel: *a gyerekek rengeteget nézik a tévét és tableteznek otthon, az óvodában ezt kerüljük. Nyáron, ha hőségriadó van és nem tudunk ki-menni, akkor szoktunk egy-egy mesefilmet elindítani nekik dvd-n. Az iskolában mértékkel, egy-egy oktatófilmet szükségesnek tartok.*

- Forrás: <https://my.survio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

9. Filmek tekintetében mi az, ami eredményesebbé tenné a munkáját, de még nincs/nem elérhető?

Többségében a válaszadók szerint minden elérhető, amire szükségük van. Egybehangzó a véleményük a csoportosítással, katalogizálással kapcsolatosan: könnyebben és gyorsabban lehetne a keresett filmet megtalálni.

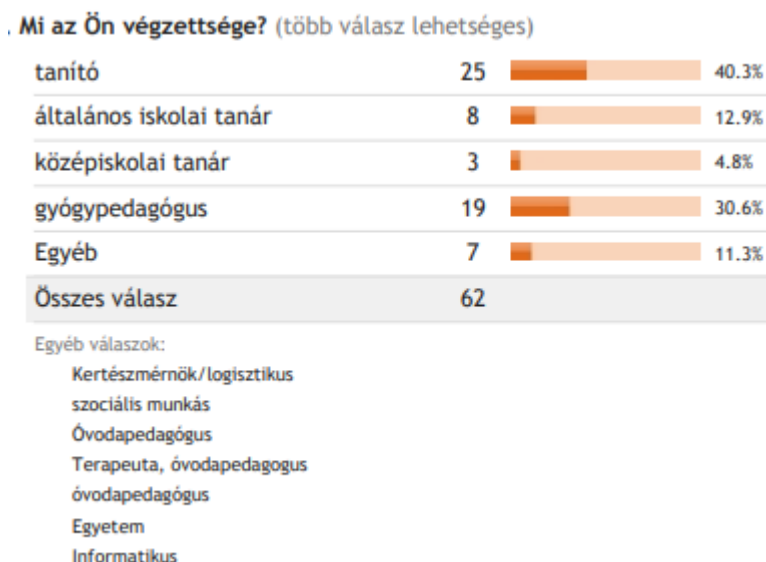
A következő válaszok születtek:

- *Tananyag témaköreit követő, egy helyen elérhető gyűjtemény, rövid filmekkel.*
- *Szerintem a tananyagok tekintetében többségében elérhetők. Talán a médiatár, a katalogizálás hiányzik.*
- *Filmajánló vagy külön honlap és gyűjtemény az olyan témájú filmeknek, amelyenről írtam fent.*
- *Egy összegyűjtött lista az egyes tantárgyakhoz, témákhoz*

Forrás: <https://my.survio.com/Q8Q5C4A9N1X9G8S5B3X6/results> (2023.04.17.)

V. 3. A *Vuk* című mesefilm bevonása az oktatás-nevelés folyamatába

1. kérdés: Mi az Ön végzettsége? (több válasz lehetséges)

10. ÁBRA: VÉGZETTSÉG SZERINTI MEGOSZLÁS

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

2. *Vuk* mesefilm (1981.) – miért a mesefilmet választotta és nem az írásos formát a mű megismeréséhez?

Az itt kapott rövidebb-hosszabb válaszok alátámasztották mindazt, amit fentebb írtam. Elsősorban a speciális iskolákban sokkal eredményesebb lehet a *Vukkal* való ismerkedés film segítségével, mint az írásos mű alapján. Legnagyobb számban tanítók és gyógypedagógusok töltötték ki a kérdőívet. Több szöveges válaszból kiderül, a válaszadó gyógypedagógus.

„Gyógypedagógusként úgy gondolom, a szövegfeldolgozást megkönnyíti, ha előtte megismerik a történetet mesefilm formájában is.”

„Mert a tanulói nehézséget okoz a hosszú szövegek olvasása és értelmezése.”

„Könnyebb befogadás annak is, aki nehezen olvas, szép látványvilág.”

„A film segítségével több gyermek megismerhette a művet!”

„A tanulók gyenge szókinccse miatt.”

„Könnyebb megértés miatt.”

„Második osztályosok, sokan tanulási nehézséggel küzdenek.”

Több válaszadó pedig mindkét módon, vagyis az írott művel és a filmváltozattal is megismerkedett, illetve ezt megismertette a gyerekekkel:

- *Mindkét változatot ismerem és kedvelem. Az alsó tagozatos kisgyermeknek túl komor és szomorú, néhol megrázó Fekete István írása. Hozzájuk a rajzfilm könnyed humora közelebb áll.”*
- *„Mindkettőt választottam.”*
- *„Olvastam is. A kettő együtt felerősíti az ismereteket.”*
- *„Mindkettőt ismerem – előbb a könyv, aztán a film. Gyerekeknek is mindig ilyen sorrendben.”*
- *„Összehasonlítottuk a tankönyvi részletet a hangjátékkal és a filmmel, hogy lássák sokszor vannak eltérések.”*

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf)

3. Melyik évfolyamon történik a megismerés?

A válaszokból elég nagy szórás mutatkozik, melyik életkorban kerülnek a gyerekek a *Vukkal* kapcsolatba. Alsó tagozatban 3. és 4. évfolyamon képezi a tananyag részét, a válaszok nagyobb része ide esett. De felső tagozatos évfolyamot is jelöltek a válaszadók.

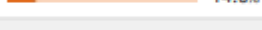
11. ÁBRA: VUK MEGISMERÉSE ÉVFOLYAMOK SZERINT

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf\(2023.03.10.\)](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf(2023.03.10.))

4. Milyen órán (tantárgy) ismerkednek meg a filmmel?

A válaszok több mint fele az irodalom órai keretek közti megismerést tükrözi. De nagy számban van a napközi is, ami egyben azt is jelenti, hogy a kötelező, illetve ajánlott művek közül a *Vuk* kikerült. Az egyéni válaszok között pedig a fejlesztő foglalkozás, a felzárkóztató szerepel, melyeknek remek alapot adhat a filmváltozat is.

Milyen órán (tantárgy) ismerkednek meg a filmmel? (több válasz lehetséges)

irodalom	33		54.1%
természettudomány	2		3.3%
rajz	3		4.9%
napközi	14		23%
Egyéb	9		14.8%
Összes válasz	61		

Egyéb válaszok:

Fejlesztő foglalkozás
Olvasás
felzárkóztató
Magyar
Kommunikáció
Napköziben estleg megnézik a mesét
Otthon néztem meg először.

12. ÁBRA: TANTÁRGYAK SZERINTI MEGOSZLÁS A VUK ESETÉBEN

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

5. Hány órát szán a feldolgozásra / megismerésre?

A feldolgozásra szánt időkeret esetén nem emelhető ki egy időszak, nagyon hasonló számmal jelölték a kevesebb, 5 óra alatti tanórát éppúgy, mint az 5-10 óra, vagy akár a 20 óra és afölötti időtartamot is.

Hány órát szán a feldolgozásra / megismerésre?

1-5	16		32%
5-10	21		42%
Egyéb	13		26%
Összes válasz	50		

Egyéb válaszok:

20
10-20
Miután az írott változatot ismerik
10-nél többet
A könyvet folyamatosan olvassuk.
A mű olvasására 10-nél több órát, majd a filmre csak annyit, amennyi idő alatt megnézzük.
15
20
20-22

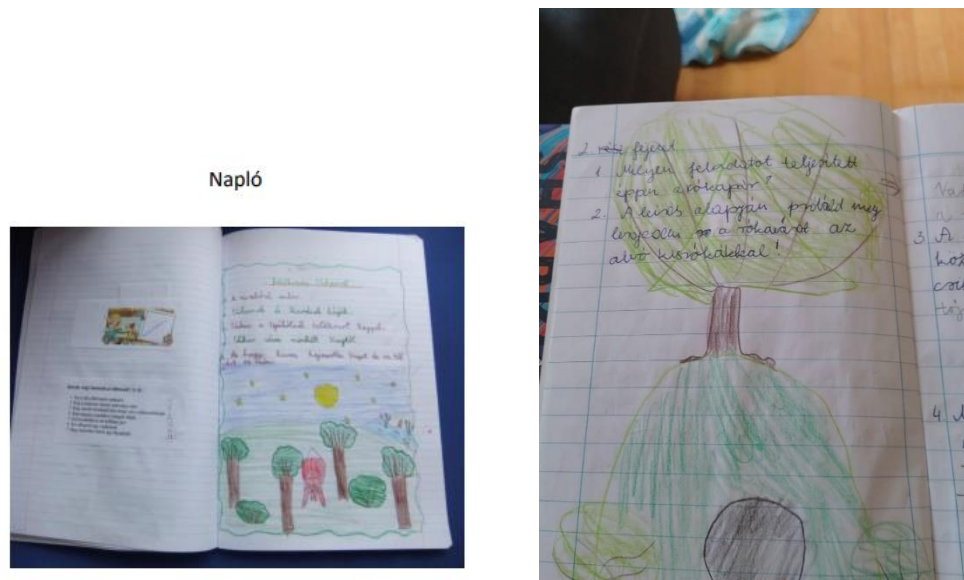
13. ÁBRA: VUK MEGISMERÉSÉRE SZÁNT IDŐ

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

6. Készítenek- e a klasszikus olvasónaplónak megfelelő írásos feldolgozást?

Mivel a kérdőívet kitöltők nagy többsége tanító és gyógypedagógus volt, így teljesen érthető, hogy az olvasónapló készítésekor az egyszerűbb, rövidebb verziót választják.

De magas arányú a „nem készítenek olvasónaplót” válasz is.

14. ÁBRA VUK OLVASÓNAPLÓ FOTÓK

FORRÁS: SAJÁT FOTÓ

Készítenek- e a klasszikus olvasónaplónak megfelelő írásos feldolgozást?

igen	11	22%
nem	18	36%
igen, de egyszerűbbet/ rövidebbet	21	42%
Összes válasz	50	

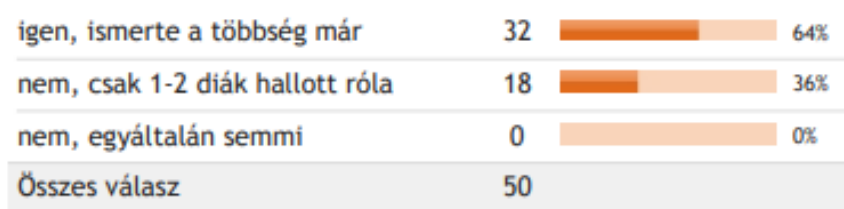
15. ÁBRA: OLVASÓNAPLÓ KÉSZÍTÉSE ARÁNY

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

7. Vannak e előzetes ismereteik a gyerekeknek a filmről?

Mivel egy 1981-es filmről van szó, nem lett volna meglepő az sem, ha magasabb azon válaszok aránya, mely szerint nem ismerik a gyerekek a filmet. Feltehetőleg a szülőknek gyermekkori kedves emléke lehetett a film és ezáltal, ha módjuk volt rá megnézték együtt. De ezzel ellentétben sajnos elég magas a „nem ismerte” válaszok száma is.

Vannak e előzetes ismereteik a gyerekeknek a filmről?

16. ÁBRA: ELŐZETES ISMERETEK A VUK VONATKOZÁSÁBAN

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

8. Fekete István egyéb megfilmesített művei közül ismertek-e másikat is a gyerekek?

A válaszokból egyértelműen látszik, sajnos csak kevesen ismernek másik művet Fekete Istvántól, a többség egyet sem.

Fekete István- egyéb megfilmesített- művei közül ismertek e másikat is a gyerekek?

17. ÁBRA: FEKETE ISTVÁN MŰVEINEK ISMERETE

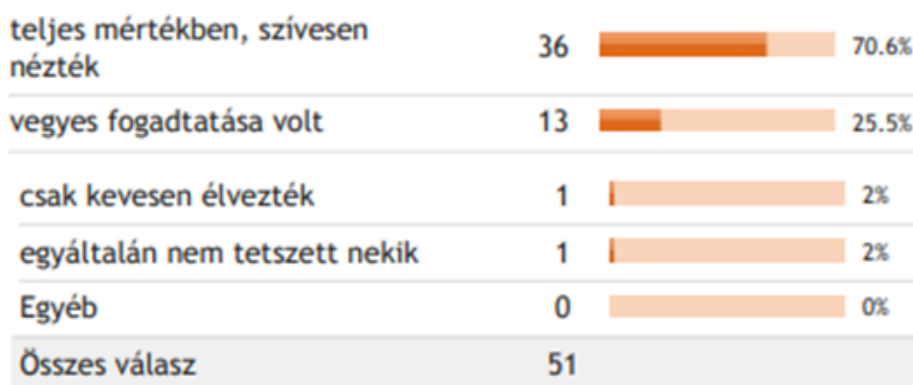
Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

9. Mennyire élvezhető a mai kor gyermekeinek egy 40 éves film?

Habár a film elkerülte a 40 éves kort is, mégis élvezhető a mi kor ifjúságának is.

Kedves, örökérvényű történet.

Mennyire élvezhető a mai kor gyermekeinek egy 40 éves film?

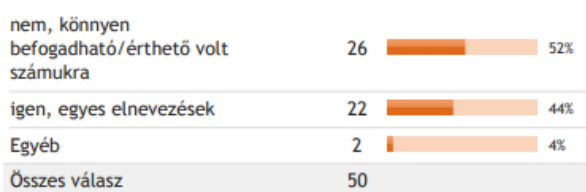
18. ÁBRA: A FILM ÉLVEZHETŐSÉGE

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

10. Vannak-e nehezen érthető részei a gyermekek számára? Ha igen, melyek?

Ebben az esetben mondhatjuk, hogy nagyjából egyenlő arányban két részre oszlottak a válaszok. Kicsit több azon válaszadók száma, akik szerint ma is könnyedén érthető a film szövege. A másik, nagyságrendileg ugyanekkora tábor szerint okoz nehézséget a szöveg, illetve egyes kifejezések megértése a gyermekek számára.

Vannak-e nehezen érthető részei a gyermekek számára? Ha igen, melyek azok? (több válasz lehetséges)

Egyéb válaszok:

Beszélggettünk róla így nem volt ismeretlen

Alsó tagozatosoknak a könyv nem könnyű olvasmány. Nagyobb gyerekeknek ajánlom.

19. ÁBRA: A FILM ÉRTHETŐSÉGE A GYERMEKEK SZÁMÁRA

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

11. A nyelvezete, szófordulatai igényelnek többletmagyarázatot?

20. ÁBRA A FILM NYELVEZETE

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

12. Pozitív vagy negatív élményekről számolnak be a film megnézése után a diákok?

A kedvesség, a báj, az örök értékek képviselte jelenik meg a filmben. Ezt megerősítik az itt kapott válaszok, melyek szerint a diákoknak pozitív a megítélése, benyomása a filmről.

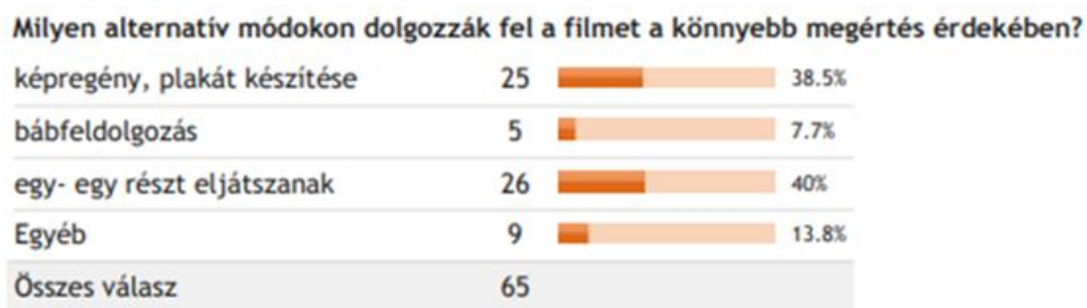

21. ÁBRA ÉLMÉNEK, BENYOMÁSOK

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

13. Milyen alternatív módokon dolgozzák fel a filmet a könnyebb megértés érdekében? (több válasz lehetséges)

Az általam is elképzelt és megvalósítható feldolgozási módokat írtam le, és minimális kiegészítés jött ezekhez: a lapbook és beszélgetés, mint feldolgozási forma.

22. ÁBRA ALTERNATÍV FELDOLGOZÁSI MÓDOK

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

14. Fekete István állattörténetei / állatszereplői közül megismerkednek-e másikkal is? (több válasz lehetséges)

Több, rövidebb állattörténet született Fekete István tollából, melyek méltatlanul nem kapnak nagyobb teret, hogy megismertessék őket. Legismertebbek a Vuk és a kutyus, Bogáncs története.

23. ÁBRA: ÁLLATSZEREPLŐK ISMERETE

Forrás: saját- [file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/eredmenyek_osszefoglalasa%20(1).pdf) (2023.03.10.)

Összefoglalás:

A dolgozatomban a filmek oktatásban való alkalmazását és vele együtt a filmek, oktatófilmek kialakulását, történetiségét vizsgáltam. Milyen út vezetett a filmek megszületésétől az oktatófilmek létrejöttéig? Mely korban mekkora szerepe volt a filmeknek a hazai oktatásban? Ezen kérdéskör igazán érdekes volt. Merre is tart az oktatás, benne a filmekkel? Jó száz évvel ezelőtt a rendelkezésre álló csekély lehetőségeket maximálisan kihasználták. Bár napjainkban jóval több lehetőségünk lenne a technikai vívmányokat használni, mégis úgy vélem, ez a kihasználtság minimális.

Két kérdőívet készítettem. Az egyik a filmek és oktatás kapcsolatáról szólt, a másik pedig a *Vuk* bevonásáról az oktatás-nevelés folyamatába, ennek módjairól és lehetőségeiről. Emellett a számomra igen kedves történet, a *Vuk* című film oktatásban való felhasználását taglaltam.

Kíváncsi voltam, egyáltalán mekkora aránnyal alkalmaznak filmeket a pedagógusok a oktatás-nevelés során. Milyen platformokat használnak, mi az, amit esetlegesen hiányolnak, szívesen látnának a munkájuk hatékonyságának növelése érdekében.

A kérdőíveket név nélkül tettem fel több pedagógus csoportba. Szándékosan nem csak a gyógypedagógusokat összefogó csoportokat céloztam meg. Úgy érzem, érdemes lenne külön-külön vizsgálni, melyik csoport miként viszonyul a filmekhez.

A kérdőívekre kaptam hideget-meleget a csoporttagoktól. Ez is a fenti mondataim támasztják alá, miszerint igen eltérő hozzáállás és gondolkodásmód rajzolódott ki a gyógypedagógiai intézmények pedagógusai és a többségi intézmények pedagógusainak válaszai között.

A gyógypedagógusok által adott válaszok színesebbek, nagyobb kreativitásra utaltak. A segítő attitűd érződött a szabad kifejtős válaszokból. Nyitottabbak és elfogadóbbak az ezen a területen dolgozók, aminek így is kell lennie.

Mit is rejt magában a *Vuk*, mint film és mese, miként lehet feldolgozni? Erre készítettem el egy óvodai fejlesztő foglalkozás tervezetét. Emellett egy általános iskolai korosztály számára segítségül használható projekttervet állítottam össze. Itt számos tantárgyat lefedve, több területet érintve a filmből egy-egy fordulópontot, illetve részt nevesítve. Természetesen a lehetőségek sora végtelen.

Szakirodalom:

- Andre Bazin (2002): Mi a film? Osiris, Budapest, p:7- 43.
- Czédliné Bárkányi Éva (2013): IKT eszközök használata az oktatásban, In: Karlovitz János. Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferencia, p:32.
- Falus Iván (2010): Didaktika, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Fekete István: Vuk (2018), Móra Könyvkiadó, Budapest
- Fledrich Tünde (1996): A videofilm jelentősége az oktatásban, In: Iskolakultúra, 6-7. sz. P: 185-187.
- Hartai László (2016): Újra válaszúton a mozgókép- és médiaoktatás? In: Neveléstudomány, p: 5-28.
- Kovács András Bálint (1997): Film és elbeszélés, Korona Kiadó Kft, p:7-68.
- Miltényi, Miklós (1995): Az oktatási célú film hatékonyságának összetevői, In: *Iskolakultúra* 5.23. p: 98-101.
- Rédey, Soma (2010): *Egy műfaj születése: Oktatófilmek az 1930-as években Magyarországon*, In: A természettudományok, a technika és az orvoslás története a fogyasztó szemével p: 90-95.
- Sontag, Susan (1977): Film és színház Ford. Koós Anna. In A film és a többi művészet, Gondolat Kiadó, Budapest
- Szombathelyiné Dr. Nyitrai Ágnes (2010): Mesékből sarjadó kompetenciáink, In: Kapocs. 9. évf. 2. sz. 1-19.p
- Takács, Viola (1992): "Tudományos? Fantasztikus!.", *Iskolakultúra* 2.20: 64-65.
- <https://www.kepagepben.hu/filmkultura/a-magyar-film-tortenetenek-vazlata/> (2022.10.18.)
- <https://mediamania.gportal.hu/gindex.php?pg=14408182&nid=5398184> (2022.10.18.)

Nyilatkozatok:

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Vaskó Csilla
A Hallgató Neptun kódja: LQ81SR
A dolgozat címe: A filmek bevonása az oktatásba
A Vuk című mű megismerése a mesefilm segítségével

A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Gyógypedagógiai tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

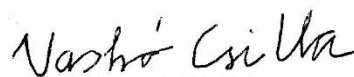
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítotam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023. április 30.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

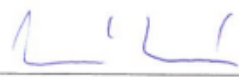
KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Vaskó Csilla hallgató (Neptun azonosítója: LQ81SR) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió ¹¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő vé-
désre javaslom / nem javaslom¹².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*13}

Kelt: 2023 év 05 hó 01 nap

Belső konzulens

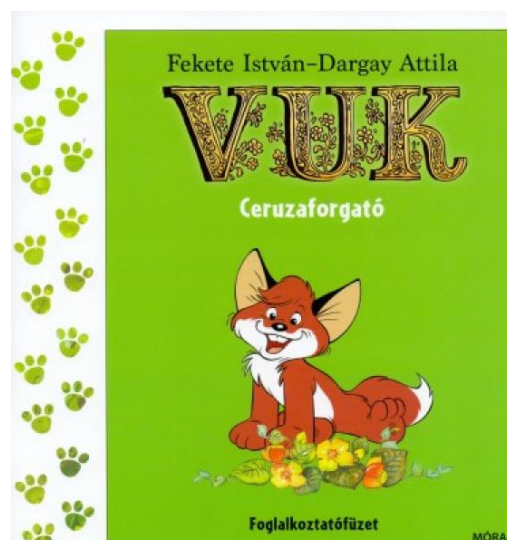
¹¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

¹² A megfelelő aláhúzendő.

¹³ A megfelelő aláhúzendő.

Mellékletek:

1. számú melléklet:

Képek forrása: saját fotók

2. számú melléklet:

Óvodai fejlesztő foglalkozástervezet¹¹

Tanítás helye:	-
Ideje:	-
Pedagógus:	-
Hallgató:	Vaskó Csilla
Osztályfok:	óvoda nagycsoport
Tantárgy:	Fejlesztő foglalkozás (nagycsoportos korosztály számára)
Az óra témája:	Vuk
Az óra cél- és feladat-rendszere:	Cél: Megismerő folyamatok és készségek fejlesztése Munkaformák: önálló és csoportmunka, frontális munka Módszerek: játék, beszélgetés, megbeszélés, gyakorlati feladatok, ellenőrzés és értékelés,

¹¹ Falus Iván (2010): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Képességfejlesztés fókusz	Az észlelés, figyelem, az emlékezet és a megfigyelőképesség fejlesztése áll a foglalkozás középpontjában. A már meglévő ismeretek előhívása és alkalmazása. A gondolkodás, a percepció és a szókincs fejlesztése, bővítése. Szociális készségek fejlesztése, egymás elfogadása és segítése. Differenciált képességfejlesztés. Értékelés/ önértékelés fejlesztése.
Az óra didaktikai feladatai	Motiváció felkeltése és az előzetes ismeretek felelevenítése, ismeretbővítés, gyakorlás, megerősítés, visszacsatolás, következtetés.
Nevelési cél	Társak előtti szereplés, koncentrációs képességre való nevelés, koncentráció erősítése, egymásra való figyelés, társakkal való együttműködés. Az esztétikum fontossága, fegyelem.
Források:	Falus Iván (2010): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Idő- keret	Pedagógus tevékenység	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések, <i>fejlesztési területek</i>
		Módszerek	Tanulói munka- formák	Eszközök	
I. Bevezető rész, ráhangolódás, tartalmi-technikai előkészítés					
2 p	I.1. Köszöntés Bemutatkozás Foglalkozás közbeni betartandó szabá- lyok megbeszélése	megbeszélés,	FOM	-	Fejlesztendő készségek, képességek: fi- gyelem, szokásrend
5 p	I. 3. Ráhangoló játék A róka és a tök vers elmondása, mozgás- sal kísérve	megbeszélés tevékenykedtetés magyarázat	FOM CSOP	-	Fejlesztendő készségek, képességek: figyelem, gondolkodás, emlékezet, mozgásfejlesztés, auditív figyelem, mozgáskoordináció, keresztcsatornák működtetése, 1. sz. melléklet

Célkitűzés: A mai alkalommal Vuk segít nekünk sok-sok dolgot megismerni					
II. Fő rész					
5 p	Feladatok: II.1. „Mondok szavakat. Figyelj nagyon, majd ismételd el őket! „: fürgébb, éhesebb, bodza, sárgább, vilámlott, dörgött,	szemléltetés, feladatátadás, megbeszélés,	FOM	-	Fejlesztendő készségek, képességek: figyelem, emlékezet, auditív észlelés,
5 p	II. 2. Melyik több? „Mutatok képeket. Azt a kezéd emeld fel, amelyik oldalon több van?”	szemléltetés, megbeszélés	FOM	képek	Fejlesztendő készségek, képességek: figyelem, differenciálás, számolási készség fejlesztése 2. sz melléklet
5 p	II. 3. Lazítás, játék: „Álljatok sorba, egymás mellé. Ki ér	játék, szabály-megbeszélés,	FOM	-	Fejlesztendő készségek, képességek: mozgásfejlesztés- nagymozgások,

	előbb a terem túloldalára majd vissza, nyusziugrásban? Tapsa indulhattok.” „Ki ér előbb a terem túloldalára majd vissza, sánta róka lépéssel? Tapsra indulhattok!”	kipróbálás, feladatadás,	Egyéni játékok		
4 p	II. 4. Írásgyakorlatok: „Kötsd össze a pontokat! Ha végeztél, mondd meg, kik vannak a képen? „ „Kag tyúkot visz. Melyik úton induljon el? „	megbeszélés magyarázat tevékenykedtetés ellenőrzés	FOM önálló munka	lap, íróeszköz	Fejlesztendő készségek, képességek: finommotorika, emlékezet, logika, 3. sz. melléklet figyelem, koncentráció 4. sz melléklet

3 p	II.5. Összehasonlítás: „Színezd ki mindegyik csoportban a legkisebbet! Színezd ki mindegyik csoportban a legnagyobbat!”	magyarázat megbeszélés tevékenykedtetés ellenőrzés	FOM Önálló munka	lap, íróeszköz	Fejlesztendő készségek, képességek: figyelem, összehasonlítás, 5. sz. melléklet
3 p	II. 6. Keresd meg az utat! „Segítsd megkeresni Vuknak az utat, mely elvezeti Táshoz. Ha a kiálló kövekre lép, nem pottyán bele a vízbe. Ezen a köveken egy pötty van, színezd	magyarázat	FOM Önálló munka	lap, íróeszköz	Fejlesztendő készségek, képességek: figyelem, összehasonlítás, számolási készség,

	szürkére. Amiken egy pötty van, azokat színezd kékre!”	megbeszélés tevékenykedtetés ellenőrzés			6. sz melléklet
3 p	II.7. Keresd a különbséget! „A képen Vuk, a Simabőrű és kutyái láthatóak. A két kép között 5 aprócska különbség van, keresd meg őket!”	FOM Önálló Tevékenykedtetés	FOM	íróeszköz, lap	Fejlesztendő készségek, képességek: figyelem, monotónia tűrés 7. sz. melléklet

III. Befejező rész					
4 p	III.1. „Énekeljünk együtt! „ Vuk dala közös eléneklése, mozgással: ugrás páros lábbal a „...hipp- hopp, jön Vuk...” résznél. https://www.youtube.com/watch?v=FzS-GlCcG0kk	magyarázat tevékenykedtetés megbeszélés ellenőrzés	Koope- ratív játék	zenelejátszó eszköz	Fejlesztendő készségek, képességek: nagymozgás, ritmusérzék, 8. sz melléklet
1 p	III.3. Elköszönés, értékelés Fontos a visszajelzés. Elsősorban a pozitív oldalt kiemelve, biztatva kell a gyermekeknek a teljesítményükről reális képet kapniuk. Csoportszinten is és egyénre szabva is legyen értékelés.	értékelés	FOM	-	Fejlesztendő készségek, képességek: önértékelés fejlesztése

Mellékletek

1. sz melléklet:

Dudás Eszter: A róka és a tök

Kertbe osont egy kis róka, (helybe járás)

Tököt falna reggel óta. (pocak simogatása)

Húzza-húzza, meg se moccan. (húzás imitálása)

Sütőtökkel összekoccan (4x taps)

Róka rajta nagyot lök (dobbantás 4x, kar előretolása)

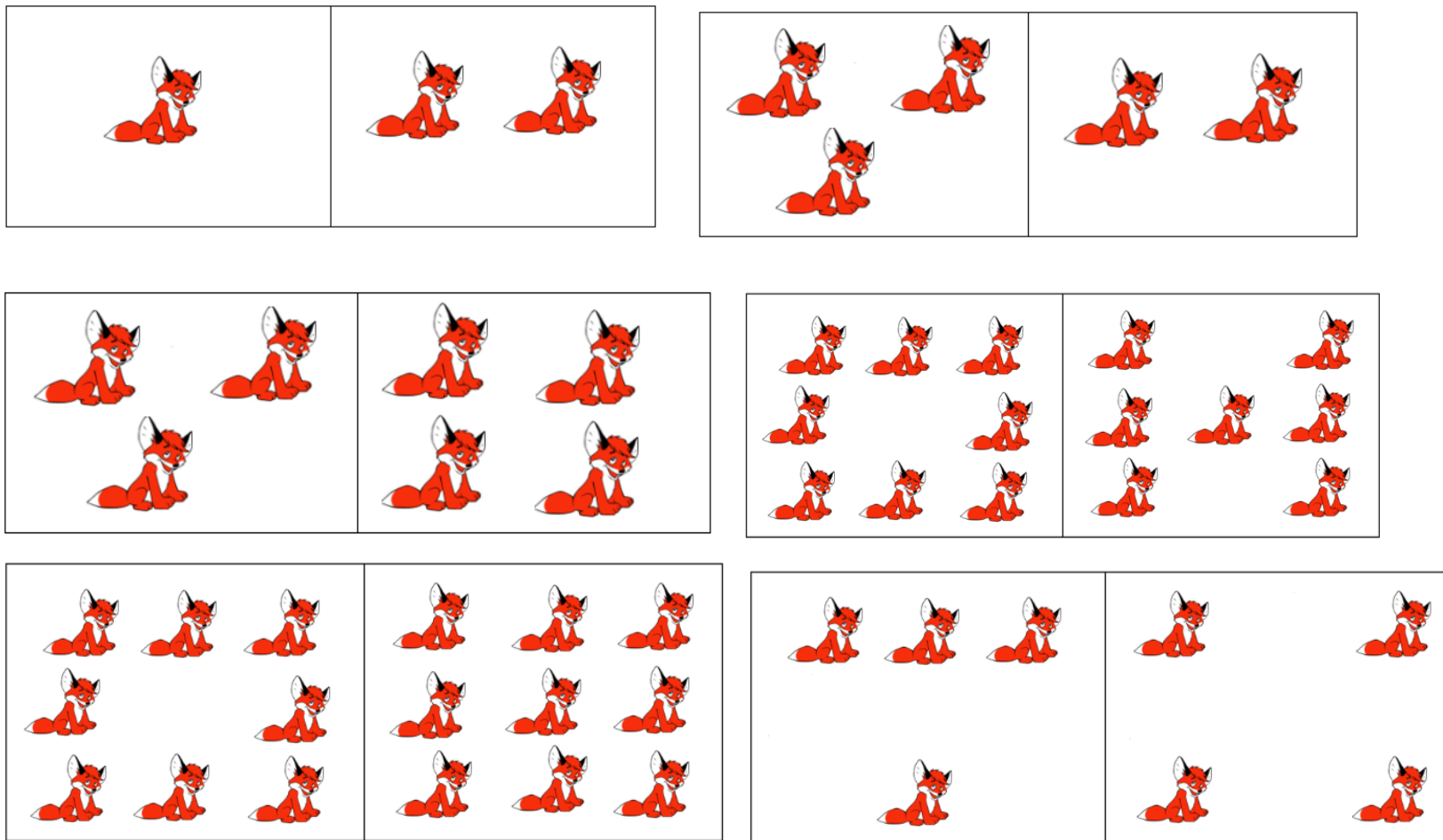
De elgurul a sárga tök. (hintázás jobbra-balra)

Gördül s görög körbe-körbe, (forgás jobbra-balra)

Így csalta a rókát törbe. (helyben járás, sírás imitálása)

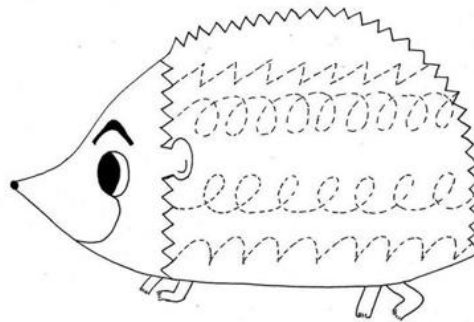
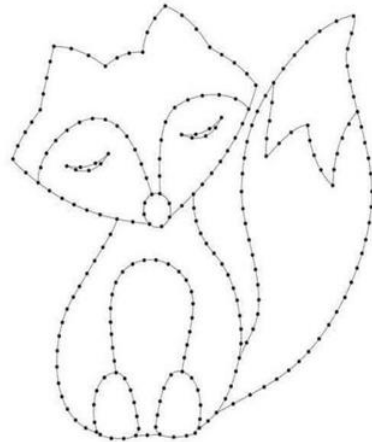
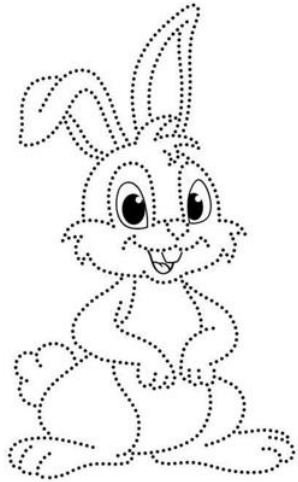
Forrás: <http://www.alsoorsovi.hu/index.php/versek/versek-lepke/11-versek-lepke> (2023.04.04.)

2. sz melléklet:

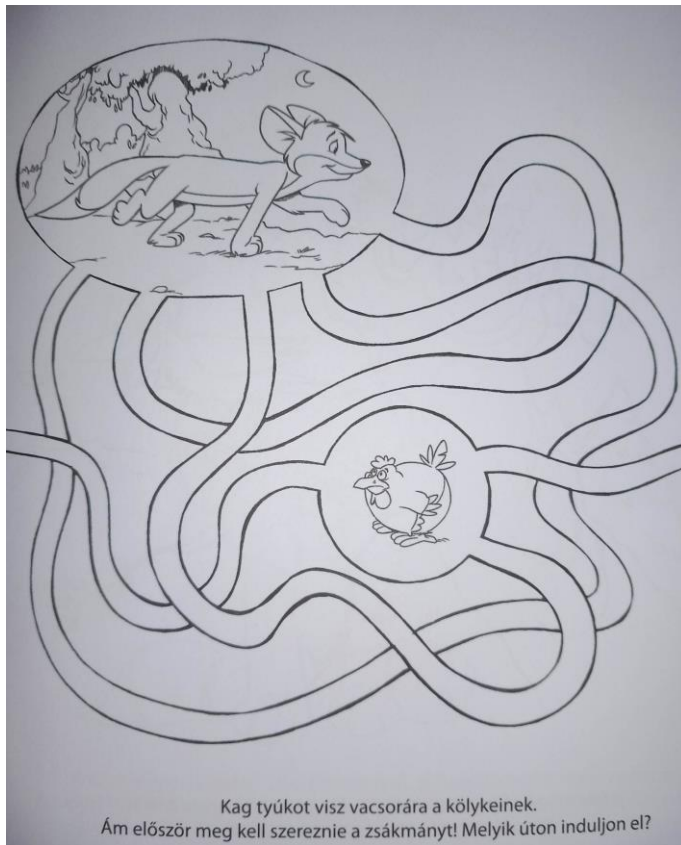
Forrás: saját készítés

3. sz melléklet:

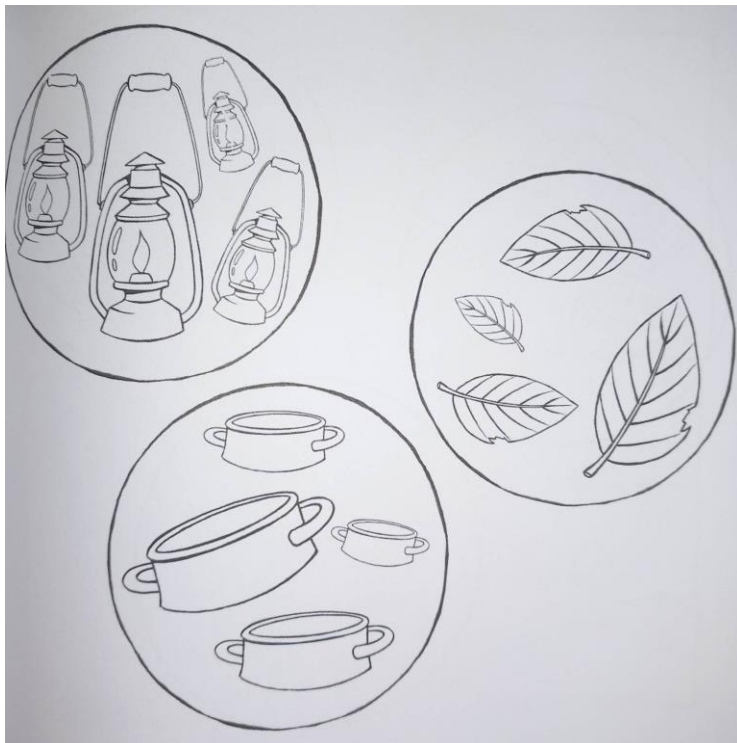
képek forrása: <https://hu.pinterest.com/pin/551057704418856096/>, <https://hu.pinterest.com/pin/139682025934695002/>, <https://hu.pinterest.com/pin/88594317661713005/>, <https://hu.pinterest.com/pin/838584393130613615/>, (2023.04.04.)

4. sz melléklet:

Kép forrása: VUK ceruzaforgató, Móra Könyvkiadó Zrt. 2018.

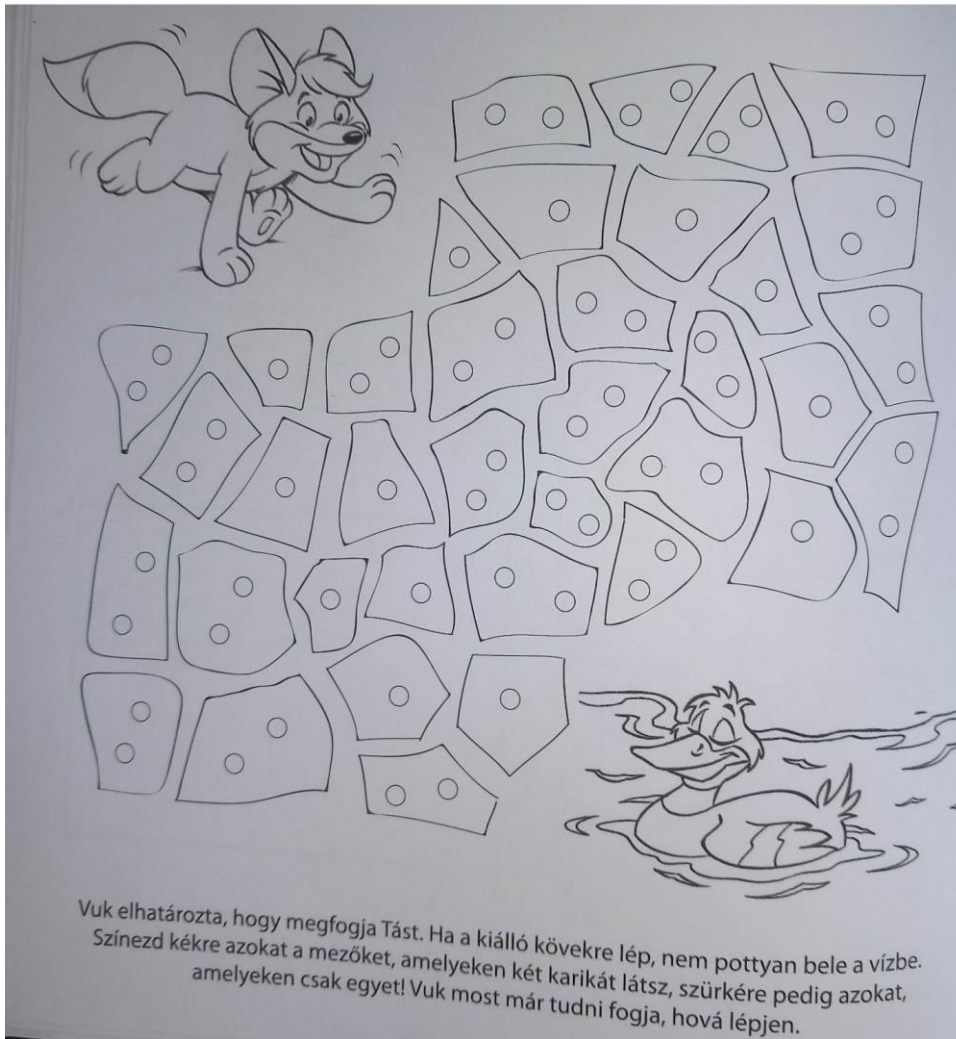
5. sz melléklet:

Kép forrása: VUK ceruzaforgató, Móra Könyvkiadó Zrt. 2018.

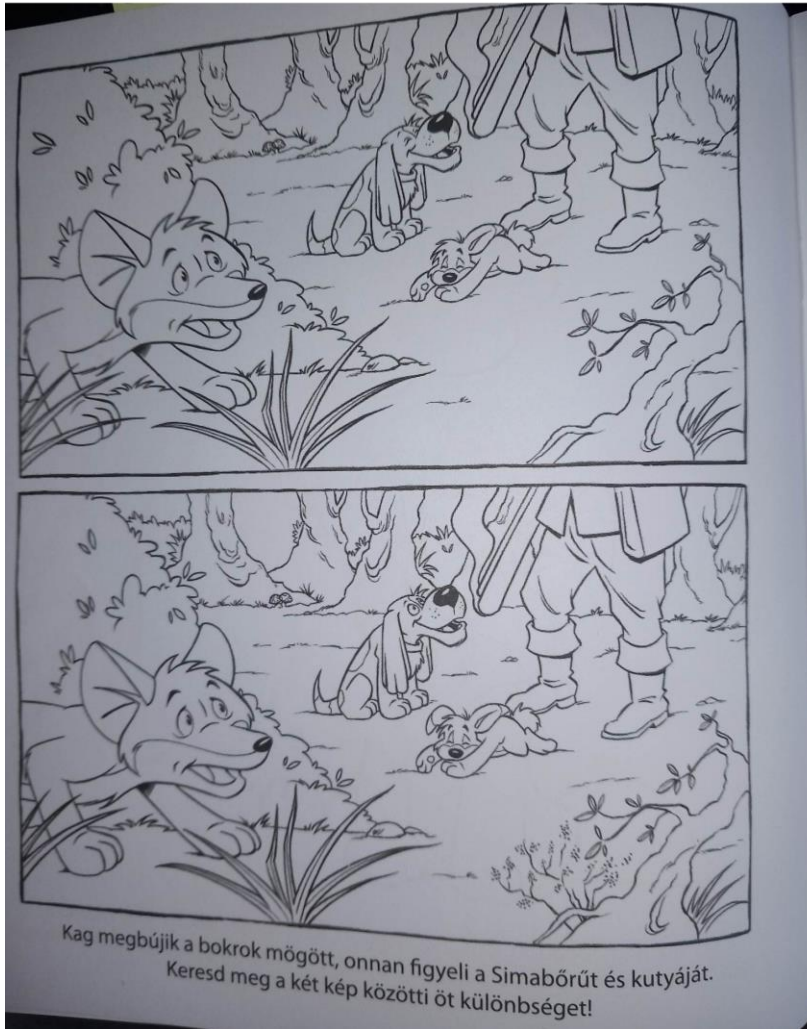

6. sz melléklet:

Kép forrása: VUK ceruzaforgató, Móra Könyvkiadó Zrt. 2018.

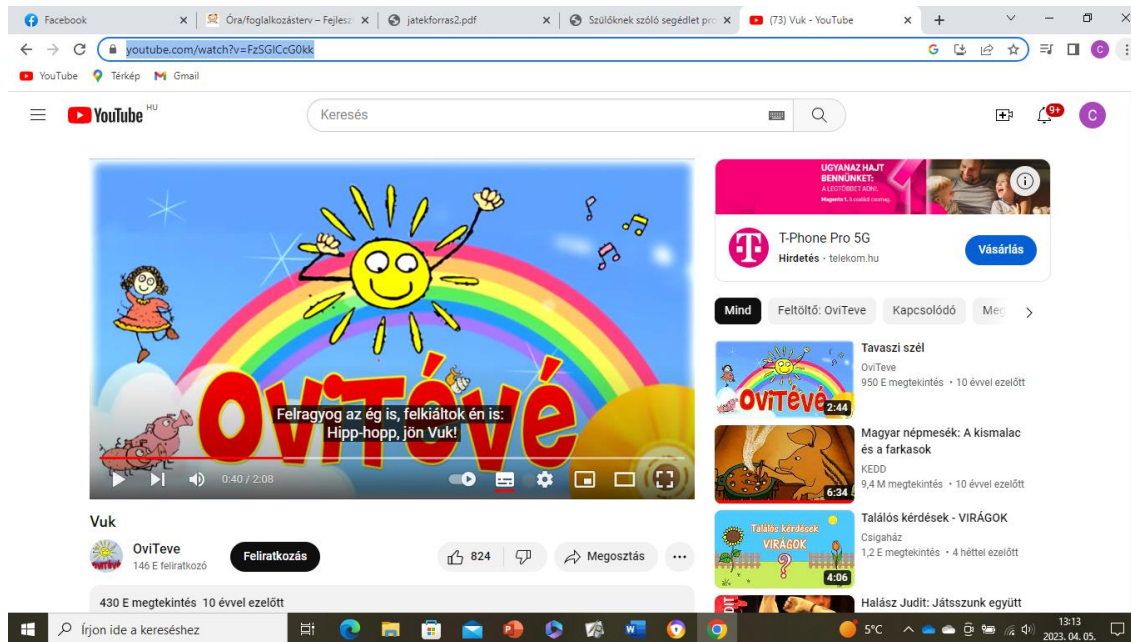
7. sz melléklet:

Kép forrása: VUK ceruzaforgató, Móra Könyvkiadó Zrt. 2018.

8. sz melléklet:

<https://www.youtube.com/watch?v=FzSGlCcG0kk>

(2023.04.04.

